

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 24 april justerades.

§ 2 Interparlamentariska unionen

*Interparlamentariska
unionen*

Utrikesutskottets betänkande 2024/25:UU13
Interparlamentariska unionen (redog. 2024/25:RS3)
föredrogs.

Anf. 1 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! I en tid när auktoritära krafter vinner mark, när suveräna stater angrips – som vi ser i Rysslands illegala krig mot Ukraina – när journalister fångslas, när rättsstatens principer urholkas och demokratins kärna pressas tillbaka krävs arenor där folkvalda fortsatt kan mötas, där vi kan tala klarspråk, stå upp för det fria ordet och försvara de värden som bygger fred. En sådan arena är Interparlamentariska unionen, IPU.

IPU är världens äldsta internationella samarbetsforum för parlamentarik. Sedan 1889 har det byggt på en enkel men viktig idé: att fred främjas när folkets valda för samtal, inte när makthavare stänger dörrar.

Interparlamentariska unionen löser inte alla konflikter, fru talman, och forumet saknar formell makt. Men det är det enda globala forum där parlamentarik från alla världens hörn kan mötas, utbyta erfarenheter och försvara demokratins grundprinciper – även när regeringar väljer tystnad.

Fru talman! Detta samarbete är i dag mer pressat än på länge. Interparlamentariska unionens arbete är också det som gör dess uppdrag så komplext och så nödvändigt. Här möts parlamentarik från världens alla hörn, från öppna demokratier men också från stater där valen endast är skenval och oppositionen förtrycks. En del representerar folkets fria vilja, andra representerar regimer som systematiskt tystar sina kritiker.

Fru talman! Just därför måste vi vara där. Vi får inte lämna det internationella samtalet till dem som vill kontrollera det, tysta det och fylla det med rädsla i stället för med ansvar. Vi ska öppet och oförskräckt stå upp för det fria ordet, för våra förföljda kollegor och för demokratins kärna. Det är viktigt. Det är där vår röst verkligen behövs.

Fru talman! När vi som svenska parlamentariker deltar i Interparlamentariska unionens arbete gör vi det för att ta vårt ansvar för demokratin, för det fria ordet och för våra kollegor runt om i världen som hotas, fängslas eller till och med dödas för att de vågar använda sin röst. Vi deltar eftersom vår solidaritet inte stannar vid nationsgränser och för att vi vet att fred inte byggs av rädsla utan av mod, inte av murar utan av möten, inte av maktspel utan av mänsklig värdighet och handling.

Under Interparlamentariska unionens 149:e session i Genève mötte jag kollegor från länder i krig, från auktoritära regimer och från unga demokratier. Många av dem bar med sig färdigskrivna manus från sina huvudstäder. De hade inte friheten att tala fritt utan kunde bara upprepa det som deras regeringar godkänt. Men i samtal vid sidan av, i korridorerna mellan sessionerna, kunde man ana något annat – att IPU för dem är en av få platser där de får höra andra röster och där de, om än försiktigt, vågar ge uttryck för något eget.

Det säger något om hur viktig denna plattform är och varför vår röst – fri, folkvald och förankrad i demokratiska värderingar – måste höras ännu tydligare när andras röster hålls tillbaka.

Fru talman! Under 2024 har Interparlamentariska unionens kommitté för mänskliga rättigheter dokumenterat 956 fall av övergrepp mot folkvalda, en tredubbling på tio år. I 55 länder förföljs våra kollegor. 83 procent av dem tillhör oppositionen. I Venezuela har 135 ledamöter utsatts, i Jemen 116 ledamöter och i Nicaragua har folkvalda försvunnit.

Fru talman! Det här är inte statistik. Det är ett angrepp på demokratins hjärta.

När parlament begår övergrepp reagerar Interparlamentariska unionen. När folkvalda fängslas utan rättsstatliga garantier reagerar kommittén. När världen skakas av krig likt det vi ser i Gaza, Sudan, Ukraina och Myanmar håller Interparlamentariska unionen fast vid ordets kraft framför våldets. Det är detta som gör IPU till mer än ett samtalsforum – till ett demokratiskt skyddsnät.

Det är också ett arbete som utmanar oss själva. IPU har under året lyft frågor om ungdomars delaktighet, jämställdhet, klimatkrisens konsekvenser och teknologins roll i framtidens samhällen. Vi har mycket att bidra med, men vi har också mycket att lära.

Fru talman! Under 2024 har Interparlamentariska unionen haft ett särskilt fokus på fred och säkerhet. Medlingsinsatser, parlamentarisk diplomati och mellanfolklig dialog har varit avgörande, inte minst mot bakgrund av det fortsatta kriget i Ukraina. Det visar att parlamenten kan fortsätta att tala även när stater bryter kontakten.

Den 149:e församlingen i Genève samlades under ett tema som handlar om att ta till vara vetenskap, teknik och innovation för en fredligare och mer hållbar framtid. Det är ett kraftfullt budskap, fru talman, för teknik utan etik är farlig. Innovation utan ansvar är ett hot. Vi måste säkerställa att utvecklingen tjänar människan och inte makten.

Fru talman! Sverige har varit medlem i IPU i över 125 år. Vi bär på en tradition av att stå upp för det fria ordet och för jämställdhet, demokrati och rättvisa, inte som symboler utan som levande principer. Det är inte bara ett arv att värna utan ett ansvar att bära vidare varje dag.

Jag vill särskilt lyfta IPU:s viktiga arbete för att stärka kvinnors och ungas representation i parlament världen över. Demokratier försvagas när röster tystas, men när fler får höras växer de. Det är vår skyldighet att stå vid sidan av kvinnorna, de unga och dem som hotas till tystnad. Vi ska finnas där för dem.

IPU:s kommitté för mänskliga rättigheter för parlamentariker är en institution som vi ska vara stolta över. Den ger röst åt dem som tystas, den skyddar de folkvaldas uppdrag mot förtryck och den påminner oss om att vi aldrig får bli likgiltiga när en kollega fängslas för sina åsikter. Sverige ska inte bara stödja det arbetet, fru talman, utan vi ska bära det med stolthet och övertygelse.

Fru talman! Jag vill rikta ett varmt tack till mina kollegor i den svenska IPU-delegationen. Trots våra politiska olikheter förenas vi i en gemensam övertygelse: att stå upp för demokratin, inte bara i ord utan också i handling. Det är den sortens politiska samarbete som vi behöver mer av, både i Sverige och i världen.

Jag vill också rikta ett stort tack till vår ordförande Margareta Cederfelt, vars tydliga och erfarna ledarskap har varit ovärderligt. Jag vill även tacka Mattias Karlsson, min kollega i delegationen, för ett gott och respektfullt samarbete. Det har varit ett privilegium att arbeta tillsammans med hela delegationen, över partigränser men med en gemensam kompass, nämligen att värna demokratins värden.

Fru talman! Det går inte att nämna det svenska IPU-arbetet utan att också lyfta två av de personer som håller det hela samman. Jag vill tacka Björn Sondén och Ralph Hermansson vid riksdagens internationella kansli. De verkar inte från podiet, fru talman, men utan deras insatser vore vårt arbete inte möjligt.

Jag brukar säga att om IPU är världens parlamentariska scen är Björn och Ralph våra regissörer i kulisserna, de som med noggrannhet, lugn och erfarenhet ser till att allt fungerar, att vi är förberedda och att Sveriges röst når fram med tydlighet och kraft.

Visst är Ralph och Björn två olika personligheter – Björn med sin passion för tysk litteratur, sin känsla för detaljer och sin själ i Wien och Ralph, Alpernas diplomatiska, trygga och avslappnade skidåkare med hjärtat i Genève. När världspolitiken stormar är de våra ledstjärnor.

Tack, Ralph och Björn, för era insatser, er medverkan och er professionalism! Det osynliga arbete ni gör är ovärderligt.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att jag är stolt över att sedan november 2022 vara vice ordförande för den svenska delegationen och att tillsammans med Margareta Cederfelt och övriga ledamöter ha fått riksdagens förtroende att representera Sveriges riksdag i världen.

Fru talman! Det interparlamentariska arbetet är avgörande för att säkerställa att demokratiska värderingar och processer respekteras och främjas i hela världen. Därför vill jag också rikta ett stort tack till Sveriges riksdag, till talmännen och till riksdagens internationella avdelning för deras ovärderliga insatser.

Jag yrkar bifall till utrikesutskottets förslag i betänkandet.

Anf. 2 MARGARETA CEDERFELT (M):

Fru talman! Först och främst vill jag yrka bifall till förslaget i utrikesutskottets eniga betänkande UU13 *Interparlamentariska unionen*. Ärendet är den svenska IPU-delegationens verksamhetsberättelse för 2024. Utskottets betänkande är tyvärr väldigt klen skrivet, men för den som vill läsa mer rekommenderar jag varmt *Redogörelse till riksdagen 2024/25:RS3*. Där finns fullödlig information om delegationens arbete under 2024.

Fru talman! IPU är en fantastisk organisation. I den deltar representanter från 181 nationella parlament från samtliga världsdelar. Det innebär att 46 000 parlamentariker världen över på något sätt är berörda av IPU.

IPU har inget beslutsmandat, men diskussionerna och samtalen är oerhört viktiga liksom de resolutioner vi kommer fram till och ärendebehandlingen. Men vart tar besluten vägen? Jo, de går vidare till de nationella parlamenten. De skickas till talmän för samtliga 181 parlament.

IPU är världens äldsta samarbetsorgan för nationella parlament och verksamt sedan mer än 130 år. IPU har haft stor betydelse genom historien. Nobels fredspris har tilldelats tre företrädare för unionen. De första tre mottagarna av Nobels fredspris var samtliga ledande inom IPU. Sedan blev det fler pristagare, men tyvärr inte efter 1927. Personligen kan jag tycka, med tanke på världsläget med omfattande konflikter, krig och tillbakagång för mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet, att det skulle vara en fin markering om en ledande befattningshavare inom IPU åter kunde få ett Nobelpris. Jag säger detta därför att som parlamentariker är vi folkvalda. Det innebär att vi representerar de medborgare som bor i det land där vi är valda. Detta tycker jag är viktigt att understryka.

Låt mig nämna att om vi befinner oss i en konflikttid nu har det förekommit många konflikter under IPU:s tid. Om vi ser det från vårt perspektiv talar vi inte minst om första och andra världskriget. Vi talar även om kalla kriget. Då var IPU en mötesplats, en samtalsplats, för parlamentariker från väst och öst, från demokratier och diktaturer. IPU bidrog aktivt i många sammanhang, bland annat genom sitt engagemang för fred, säkerhet och demokrati.

IPU bidrog också till att OSSE bildades. Vi talar ofta om att det var diplomater som träffades i Helsingfors, och det stämmer. Men IPU fanns med på ett hörn. Vi vet alla här i Sverige och i många andra länder i Europa hur viktigt arbetet med fred och säkerhet är och hur eftersatt det är. Även det är någonting man arbetar med inom IPU. IPU har fått en särskild ställning som observatör inom FN. Det innebär att IPU står för den parlamentariska dimensionen inom FN.

Det säkerhetspolitiska perspektivet har breddats inom IPU. Det inkluderar hållbar utveckling, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kvinnors rättigheter, demokrati, ekonomi och forskning – och allt detta är kriterier och faktorer som är viktiga för långsiktig, varaktig fred.

Låt mig också nämna jämställdhet. Jämställdhet är en viktig fråga. Inom IPU består ett stort antal delegationer till hundra procent av män, men den svenska delegationen avviker från det mönstret. Det tycker jag är positivt. Tre av fem delegater är kvinnor. Jag är väldigt stolt över detta.

IPU har mekanismer för att fler kvinnor ska väljas till delegater i sina nationella delegationer, till exempel genom viktade röstetal. Det innebär att en delegation som är jämställd har fler röster att använda sig av när det

kommer till val och att rösta igenom resolutioner. Könnsbalansen påverkar även fördelningen av uppdrag och vilka som kan nomineras till IPU:s arbetsgrupper och kommittéer. Det är ett bra sätt för IPU att säkra att kvinnor finns med.

En annan viktig fråga för IPU är den parlamentariska diplomatin och att vi som parlamentariker kan samtala med varandra, ta upp svåra frågor och arbeta för att hitta gemensamma lösningar. De är visserligen inte bindande, men eftersom vi är folkvalda tar vi dem med oss hem till våra nationella parlament.

Nu kommer jag in på samma fråga som delegationens vice ordförande Serkan Köse nämnde, och det är IPU:s arbete för parlamentarikers rättigheter. I ett stort antal av världens länder sitter parlamentariker fängslade på helt orättfärdiga grunder. Det kan vara enbart för att de tagit ställning för någonting som uppfattas som kontroversiellt i hemlandet. Inom IPU jobbar vi för att dessa parlamentariker ska friges och respekteras.

Ingen parlamentariker ska behöva riskera fängelse för sina åsikter, för sina politiska ställningstaganden eller för sitt kampanjarbete. Det är självklart i en demokrati. Vi måste fortsätta arbeta för att det ska bli fler demokratier världen över, inte färre.

Det arbete som IPU gör med att ta fram underlag kring fängslade parlamentariker tar jag med mig hit hem. Vi har en tvärpolitisk MR-grupp i Sverige, och där använder vi en del av de underlag som IPU tar fram och skriver brev till respektive lands myndigheter och regering för att påtala att parlamentariker ska friges, alternativt få besök av anhöriga, tillgång till sjukvård och så vidare. IPU:s arbete kommer verkligen till användning världen över.

Sedan vill jag nämna ett annat konkret och viktigt exempel. Under vårförsamlingen i Genève 2024 var IPU väldigt hjälpsamt. Man underlättade kontakter med flera muslimska länder i efterdyningarna av koranbränningarna i Sverige. Vi hade äran att ha med oss tredje vice talmannen Kerstin Lundgren, som ledde delegationen. Tredje vice talmannen hade ett flertal samtal med andra talmän för att nyansera den bild av Sverige som hade spridits i efterdyningarna av koranbränningarna. Detta var viktigt, för på så vis kunde man ge en annan bild av Sverige som visade att vi står upp för tryck- och yttrandefrihet och religionsfrihet och att det är värden som vi respekterar.

Under höstförsamlingen deltog svenska delegater i ett flertal olika seminarier, informella samtal och möten som fortsatte i den anda som tredje vice talmannen så fint hade agerat i under vårförsamlingen. Det som skedde i och med koranbränningarna har givit ett spår av Sverige som intolerant land, och detta är fullständigt felaktigt. Sverige står upp för fundamentala friheter, och det måste vi också förmedla till omvärlden.

Även inom IPU samarbetar vi med våra nordiska grannländer. Här uppe i norr behöver vi samarbete för att hjälpa och stödja varandras åsikter och de gemensamma värderingar vi har. Vi hade ett unikt möte under höstförsamlingen då även de baltiska länderna deltog. Det skedde i det klassiska NB8-formatet.

Jag skulle gärna se att vi fortsatte att utveckla NB8-formatet. Vi har många gemensamma frågor som vi kan samarbeta om. Det är dessutom ett

väl beprövat format, som används i flertalet andra församlingar där Sverige ingår.

Vi arbetar också i en annan, större konstellation. I IPU bedrivs arbetet nämligen inte i partigrupper utan i geografiska grupper. Sverige liksom de övriga nordiska och de baltiska länderna är därför med i den så kallade 12-plusgruppen.

Låt mig nämna en viktig fråga som står högt på IPU:s agenda, eftersom IPU arbetar för fred. Det gäller arbetet för att Rysslands illegala krig gentemot Ukraina ska upphöra. IPU har antagit ett stort antal resolutioner till stöd för Ukraina. Jag vill understryka hur viktigt det är.

Det finns också en arbetsgrupp som arbetar för fred och för att Rysslands krig ska upphöra. Detta är en organisation med 181 medlemsländer, och ordföranden är doktor Ali al-Nuaimi från Förenade Arabemiraten. Jag tror att det är bra att personer från andra världsdelen också engagerar sig i det krig som pågår på den europeiska kontinenten. Kriget måste få ett slut, men slutet ska ske på Ukrainas villkor och inte på den stridande partens som har attackerat.

Fru talman! Jag vill tacka delegationens vice ordförande Serkan Köse för ett utmärkt samarbete under 2024. Vi har ett gott samarbete nu också, men vi debatterar ju inte 2025 utan 2024. Sedan vill jag förstås tacka hela delegationen. Det är roligt att vara delegationsordförande för den svenska IPU-delegationen. Alla ledamöter är engagerade och bidrar på det mest positiva sätt för de värden som vi i Sverige håller högt: demokrati, kvinnors rättigheter, fred, säkerhet, religionsfrihet och fria medier. Vi arbetar för detta, och det är positivt när engagemanget finns.

Slutligen vill jag tacka delegationssekreterare Björn Sondén för hans fantastiska arbete och förmåga att alltid ligga ett steg före i sin planering och i sina tankar om vad som blir nästa punkt på dagordningen. Jag vill också tacka biträdande delegationssekreterare Ralph Hermansson för ett utmärkt samarbete. Han är alltid beredd att bidra med sin breda kompetens och sitt engagemang, och han hjälper oss alla med att skriva tal till de debatter vi ska delta i.

Från oss alla i delegationen vill jag framföra vårt varma och innerliga tack till Björn Sondén och Ralph Hermansson.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

§ 3 Vitbok om europeisk försvarsberedskap 2030

Försvarsutskottets utlåtande 2024/25:FöU7
Vitbok om europeisk försvarsberedskap 2030 (JOIN(2025) 120)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 8.)

Justitieutskottets betänkande 2024/25:JuU25

Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under 2023 (skr. 2024/25:64)
föredrogs.

*Redovisning av
användningen av
hemliga tvångsmedel
under 2023*

Anf. 3 MATTIAS VEPSÅ (S):

Fru talman! Vi ska nu debattera redovisningen av användningen av hemliga tvångsmedel under 2023. För alla som lyssnar vill jag berätta att lagstiftningen anger att regeringen varje år ska redovisa för riksdagen hur användningen av de hemliga tvångsmedlen har sett ut men också presentera nyttan med dem.

Kortfattat kan man säga att skrivelsen ser ut ungefär som den har gjorts under föregående år. Man kan se att det finns en nytta med hemliga tvångsmedel. Just denna verktygslåda har kraftigt byggts ut under de senaste mandatperioderna, både under den socialdemokratiska regeringen och under nuvarande regering.

I redovisningen kan man ta del av regeringens egen bild men även myndigheters bild. I ett antal nedslag i olika ärenden visar man på nyttan av hemliga tvångsmedel. Man har i större utsträckning än tidigare kunnat förhindra mord, narkotikasmuggling och våldsbrott. De förändringar som har genomförts de senaste åren har inneburit att man har kunnat använda överskottsinformation från övervakningar. Den har bidragit till att man har kunnat lagföra fler personer och till det som kanske är den viktigaste nyttan med tvångsmedlen, nämligen att kunna driva en förundersökning framåt.

Vi socialdemokrater ser hur den grova brottsligheten har utvecklats, men vi ser också hur tekniska hjälpmedel har utvecklats de senaste åren. Därför har vi ställt oss bakom många av de nya verktyg som har föreslagits och tagits fram de senaste åren för att brottsbekämpningen i Sverige ska bli mer effektiv.

De tvångsmedel vi talar om i dag är hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning och hemlig dataavlyssning. Det handlar också om förstärkningar i den så kallade preventivlagen så att man kan använda verktygen för att slå till innan grov brottslighet eller terrorbrott har genomförts.

Det är viktigt att säga att det material som samlas in också kan användas bredare för att man ska kunna nysta upp svår brottslighet och därmed vara mer effektiv.

Men politikens uppgift är dubbel. Det handlar inte bara om att förstärka brottsbekämpande myndigheters möjligheter till ett effektivt arbete, utan det handlar också från vårt perspektiv om att slå vakt om medborgerliga rättigheter och friheter och att i en rättsstat skydda den personliga integriteten och rätten till privat- och familjeliv. Detta är en viktig balans för oss socialdemokrater – att vi upprätthåller dessa individuella friheter trots den utveckling vi ser när det gäller den grova organiserade brottsligheten i vårt land.

Vi har varit väldigt konstruktiva i opposition, och i regeringsställning har vi varit väldigt snabba med att införa de verktyg som våra brottsbekämpande myndigheter efterfrågar. Men de senaste åren har vi också note-

rat den kritik som har funnits från Lagrådet och röster utanför riksdagens kammare men också från oss socialdemokrater här i kammaren. Det är röster som har sagt att det krävs ett samlat grepp kring alla hemliga tvångsmedel för att se hur dessa används och få en samlad bild över alla de nya verktyg som har införts och de verktyg som har fått effekt den senaste månaden.

Regeringen har äntligen, efter väldigt mycket påtryckningar, kommit tillbaka till kammaren och tillsatt en utredning för att få till denna översyn. Vi socialdemokrater välkomnar detta men tycker att det tog aningen för lång tid.

Fru talman! De senaste åren har vi sett hur brottsligheten har utvecklats och blivit mer tekniskt begåvad. Man har använt sig av de tekniska möjligheter som finns för att kunna begå allt grövre brottslighet.

Vi socialdemokrater anser att det krävs en kriminalpolitik som ser minst två sidor av myntet. Det handlar om att förstärka verktygslådan och ge de brottsbekämpande myndigheterna verktyg för att komma åt den brottslighet som sker online eller i hemlighet – i dolda lokaler eller utom synhåll. Men vi tror att det också handlar om att stärka polisens lokala närvaro. En starkt lokalt närvarande polis med starka nätverk är, tror jag och vi, bland de viktigaste verktygen för att bryta den kriminalitet som vi ser växa sig stark i Sverige.

SD-regeringen behöver se hela bilden. Under våren har sprängningarna ökat. De senaste veckorna har skjutningarna tilltagit, och vi har med fasa följt hur unga människor fått sätta livet till strax norr om Stockholm, i Uppsala. Allt fler unga dras in i gängen. Rekryteringskranen står vidöppen. Regeringen måste absolut ge polisen fler verktyg för att man ska kunna jobba också med hemliga tvångsmedel. Men ta av ögonbindeln! Det duger inte att bara pillas i den verktygslådan samtidigt som gängen lockar in allt fler i grov kriminalitet.

Vi ser hur det stålbad som regeringen har försatt landets kommuner, socialtjänst, skola och också familjer i inte på något sätt underlättar polisens möjligheter att bryta rekryteringen. Ska vi lyckas med uppgiften att öka tryggheten för alla och se till så att vi bekämpar brottsligheten krävs det repression med precision.

Regeringen bedriver just nu en ensidig politik. Man gick till val på att öka tryggheten, minska brottsligheten, bekämpa skjutningar och sprängningar och minska gängens grepp i samhället, men man har i stället levererat en ökad otrygghet och ett samhälle som är farligare. Resultatet är fortsatt dödligt våld, rekord i sprängningar och välfärd som satts på svält, där gängledare tillåts att driva vårdcentraler och HVB-hem.

Vi menar att det krävs ett helt samhälle, ett starkt samhälle, där vi tillsammans tar upp den här kampen. Ska detta bli verklighet krävs det en ny riktning för politiken och nya angreppssätt som innebär att vi både bryter rekryteringen, ger myndigheterna rätt verktyg och kommer åt gängtopparna.

(Applåder)

Anf. 4 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik:

Fru talman! Om ledamotens syfte med detta propagandistiska anförande var att göra åhörarna dummare och felinformerade lyckades han. I en politisk debatt finns det såklart olika uppfattningar om verkligheten.

Man har olika värderingar och gör olika analyser av problem, och man kan ha olika åtgärdsförslag – det är helt naturligt. Men din beskrivning av verkligheten är helt absurd.

Du säger att regeringens politik är ensidig. Regeringen har en omfattande strategi för att bekämpa både mängdbrottslighet och organiserad brottslighet. När det gäller den organiserade brottsligheten bygger strategin på tre pelare: slå hårt mot det grova våldet, bryta nyrekryteringen och krossa den kriminella ekonomin.

Du beskriver att brottsligheten, det grova våldet, aldrig har varit värre och att det ökar. Jag vill bara upplysa ledamoten om att sprängningarna minskade förra året, totalt sett. Skottlossningarna har minskat två år i rad. Med detta sagt är varje bombdåd och varje sprängattentat självklart väldigt allvarligt. Målet måste såklart vara att detta ska fortsätta minska och att vi totalt ska krossa den organiserade brottsligheten. Men din verklighetsbeskrivning är helt enkelt objektivt sett inkorrekt.

Du använder också väldigt mycket obegripliga metaforer. Du talar upprepade gånger om verktyg, men du preciserar aldrig vad du menar. Jag förmodar att ledamoten inte menar hammare och såg.

Du får gärna ge en mer korrekt beskrivning av verkligheten och fakta för de skolelever som är här i dag, och du får också gärna förklara vilka verktyg du menar.

Anf. 5 TREDJE VICE TALMANNEN:

På förekommen anledning vill jag påminna om tilltalet i kammaren. Enligt svensk parlamentarisk sed riktar talaren formellt sitt anförande direkt till talmannen. Det innebär att direkta tilltal mellan talarna, att till exempel att säga ”du” eller ”ni” till varandra, inte ska förekomma.

Anf. 6 MATTIAS VEPSÄ (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Kärrholm, för inlägget i den här debatten!

I min verklighet har det så här långt i år sprängts 79 gånger i det här landet, och i januari upplevde vi en rekordvåg med 38 sprängningar. Hälften av dem skedde i vår valkrets, Stockholm. Jag skulle vilja säga att det finns mycket i det här landet som behöver göras bättre.

Vi har sett hur våldet fortsätter att skörda allt yngre offer, och vi ser hur regeringen är ensidig i bemärkelsen att man inte gör något åt rekryteringen. Är det något vi har kunnat notera under SD-regeringens tid vid makten är det hur allt fler yngre står på led och gromas och lockas in i grov kriminalitet av gängen. Detta är inte en bild som är fabricerad eller påhittad, utan det räcker att läsa tidningen, prata med människor som drabbas av våldet och träffa familjer och anhöriga till de barn och unga som dras in i dessa gäng eller familjer som i värsta fall har förlorat sina barn. Detta är inget påhitt, utan det är fakta och sanning.

I den värsta kris som vi har upplevt tillsammans de senaste åren, där gängen och den organiserade brottsligheten har försatt Sverige i den här situationen med allt grövre våld, måste vi se till att vi bryter nyrekryteringen. Då krävs det en socialtjänst som har rätt resurser, en skola som kan ge alla ungar en chans att klara skolan och inte minst familjer som kan sätta mat på bordet och ge sina barn trygghet, värme, fritidsaktiviteter och kärlek.

I den värsta ekonomiska krisen på decennier har regeringen också orsakat den värsta skolkrisen. Det är inte jag som hittar på detta, utan det är Sveriges Lärare som har sagt det. Vad tycker Fredrik Kärholm är viktigast, att vi ger pengar till skolan för att delta i detta eller att vi sänker skatten för höginkomsttagare?

Anf. 7 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik:

Fru talman! Jag ber om ursäkt för det felaktiga tilltalet. Jag skyller på att jag har varit pappaledig i tre månader. Men nu skärper jag mig.

Ledamoten inleder sitt svar med ”i min verklighet”. Återigen: Det finns bara en verklighet.

Låt mig rätta ledamoten när han återigen far med direkta osanningar och felaktigheter när han säger att regeringen inte gör någonting för att bryta nyrekryteringen. Jag kan ge några exempel som ledamoten gärna får googla efter den här debatten: utökade föräldrastödsprogram, en helt ny socialtjänstlag, en förändrad socionomutbildning och ett ökat informationsutbyte mellan skola, polis och socialtjänst samt en ambition att placera fler barn i behov i kvalificerade föräldrastödshem. Listan kan göras mycket längre.

Min fråga gällde vilka verktyg som efterfrågades. Jag konstaterar att jag inte fick något svar på det. Ledamoten beskriver i stället ett mål om en välfungerande skola och att alla barn ska få trygghet och kärlek. Det är självfallet ett mål som vi delar. Men jag hade önskat en mer saklig debatt där vi inte betedde oss som Trump utan faktiskt förhöll oss på ett ärligt sätt till objektiva omständigheter. Då kunde vi ha en ordentlig och saklig diskussion om vilka åtgärder vi föreslår och vill genomföra i stället för att lögnaktigt stå och hävda att regeringen inte gör någonting för att bryta nyrekryteringen, för det stämmer helt enkelt inte. För hellre fram kritik i sak!

Anf. 8 MATTIAS VEPSÄ (S) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för ytterligare ett inlägg här i den här debatten!

Jag nämnde ett antal verktyg i verktygslådan av hemliga tvångsmedel som vi absolut har ställt oss bakom. Vi har varit med och varit konstruktiva för att detta ska bli verklighet, både under tidigare regeringar då vi själva lagt fram förslagen och under nuvarande regering när Kärholms parti sitter vid rodret.

Det jag ville peka på är att vi hade 79 sprängningar under årets fyra fem första månader. Det var 60 skjutningar med 14 skadade och 25 dödade, många av dem barn. Det är en verklighet som beskrivs i bland annat Polismyndighetens statistik och underlag. Det går absolut att googla fram det, men det går också att läsa om det i tidningen eller att träffa de människor som drabbas av det besinningslösa våldet.

Vi ser också hur allt fler barn och unga står på kö in i denna dödliga vardag, och vi får larmrapporter från exempelvis Sveriges Lärare, som säger att det är den värsta skolkrisen sedan 1990-talet. Fredrik Kärholms parti, Moderaterna, har – tillsammans med Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna – i stället för att satsa pengar på att stärka skolan och socialtjänsten och på att utöka de förebyggande insatserna valt att sänka skatten för höginkomsttagare.

Att finansministern inte kunde säga vad hon ville göra med 3 000 kronor extra per månad säger ganska mycket när det finns barn som står i kö in i gängen för att begå grova våldsbrott. Hade vi fått bestämma hade den skattesänkningsen inte gått till höginkomsttagare utan i stället till att stärka skolans, socialtjänstens, fritidshemmens och familjernas möjlighet att stå emot gängen. Det är detta jag har pekat på. Det krävs en politik som både har rätt verktyg i verktygslådan och ser till att inga barn är föremål för gängens kortsiktiga idéer om snabba pengar.
(Applåder)

Anf. 9 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om att den här debatten handlar om användningen av hemliga tvångsmedel under 2023.

Anf. 10 GUDRUN NORDBORG (V):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 3.

Rent allmänt kan man säga att skrivelsen från regeringen syftar till att så objektivt som möjligt beskriva nyttan av de olika tvångsmedlen. Berörda myndigheter har redovisat bland annat om sådana uppgifter har lett till stärkta misstankar mot den misstänkte, till ett annat tvångsmedel, till att en effektivare spaning har kunnat genomföras, till situationer där misstänkta har kunnat avföras från utredningen eller till att den misstänkte har kunnat åtalas. Dessutom har man försökt att beskriva hur tvångsmedlen har utgjort underlag i förhörssituationer eller använts som överskottsinformation och om uppgifterna har bidragit till utredning om brottsutbyte, alltså ekonomiska vinster.

Det är massor av siffror i rapporterna, och de återges förstås i det som regeringen har sammanfattat i sin skrivelse. Men frågan är egentligen: Vad är det för typ av brott man har kunnat hindra? Och vad är det för typ av misstankar man har kunnat avfärda? Vi får inga egentliga mått på detta, och jag vet inte om jag ska önska det heller.

Detaljredovisningar skapar också nya frågor. Men jag vill markera att detta är en väldigt trubbig redovisning. Den säger inte allt om den verklighet som vi uppenbarligen upplever på väldigt olika sätt.

Det är också intressant att vi från justitiekottet har varit inbjudna både till Åklagarmyndigheten och faktiskt just nu på förmiddagen också till Polismyndigheten för att där få en redogörelse för hur de ser på synen på användning av hemliga tvångsmedel och tvångsmedel över huvud taget. Vi ska väl inte bli förvånade över att olika yrkesgrupper älskar sina verktyg och gärna vill ha fler. Men där måste vi också som politiker våga värdera vilka verktyg som åtminstone verkar vara effektfulla. Står de i proportion till de ingrepp som de innebär i den personliga integriteten? Har de andra risker? Jag menar att vi inte har full kontroll över detta. Jag ska återkomma till utvärderingen.

Jag vill också nämna Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Nämnden har till uppgift att utöva extra kontroll och kan också ta emot anmälningsärenden. Detta menar vi från Vänsterpartiet är en viktig funktion, och den behöver förstärkas. Det är därför vi yrkar bifall till reservation 3, som innebär just detta.

När man läser nämndens årsredovisning kan man se att det har funnits anledning till ingripande. Man har upptäckt felaktigheter. I en del fall har

de varit så allvarliga att man har anmält dem till Justitiekanslern, för man menar att de innebär ett skadeståndsansvar för staten. Det är inte många ärenden det handlar om, men det är ett antal.

Jag vill också ta upp lite om de kontrollärenden som uppkommer på enskildas initiativ. En person kan alltså anmäla och ifrågasätta om han eller hon är övervakad eller inte. Nämnden menar att det krävs ett väldigt omfattande arbete för att kunna säkerställa om det har skett eller inte. Detta visar också att det inte är så enkelt att värdera de här ingreppen. Nämnden redovisar att det i många fall till och med kan ta månader för kansliet att granska och analysera uppgifter, även om det bara handlar om en enda person.

Många gånger diskuterar vi ju utredningar som ska beröra stora grupper där man kanske måste gå fram successivt. Ett beslut om kontroll av en person kan leda vidare till en mångfald. Där är det viktigt att polis och åklagare, i bästa fall med domstolsbeslut i ryggen, gör korrekta bedömningar. Personlig övervakning med till exempel rumsavlyssning innebär väldigt starka intrång.

Jag hör till dem som för Vänsterpartiets räkning många gånger i den här talarstolen har efterlyst en summering: Vad innebär mängden av de reformer som har levererats under de senare årtiondena när det gäller begränsningar av den personliga integriteten? Man kommer närmare och närmare oss som personer. Man kan ha avlyssningsmikrofoner i våra hem och så vidare. Vad innebär det här sammantaget?

Regeringen har nu tillsatt en så kallad utredning. Här blir jag kritisk. Det handlar om en enmansutredning. Varför får vi parlamentariker inte vara med? Det vore väl ett sätt att garantera att vi får en bredare belysning av de frågor som vi ofta har diskuterat i kammaren.

Den här utredningen handlar verkligen inte enbart om att man ska bedöma det som handlar om den personliga integriteten och eventuella kränkningar av mänskliga rättigheter. Det man lyfter före allt annat är att man vill få en översyn för att man ska bli mer effektiv och tydlig i regleringen och för att man ska kunna förbättra möjligheterna att använda tvångsmedlen i brottsbekämpning. Då är budskapet dubbelt. Jag kan gå med på att vi ska ha de två syftena. Men när man har många att-satser som fokuserar på det brottsförebyggande och en liten rad om den personliga integriteten är det inte så imponerande och glädjande som vi skulle önska.

Vi har många gånger här i kammaren diskuterat den utveckling som har pågått under hela 2000-talet. Vi menar att vi i allt snabbare takt riskerar att hamna i ett övervakningssamhälle. Frågan om mänskliga rättigheter får gång på gång stå tillbaka. Det skapar oro i det rådande samhällsklimatet och när det gäller det som kan komma ytterligare. Det yttersta hotet är riktat mot demokratin.

Jag skulle verkligen önska, liksom föregående talare, att vi skulle satsa väldigt mycket mer på förebyggande verksamheter. Regeringen är inte alls lika beredd att satsa på förstärkningar av det, särskilt inte när det gäller ekonomiskt stöd.

Anf. 11 PONTUS ANDERSSON GARPVALL (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi betänkandet *Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under 2023*. I enlighet med riksdagens önskemål har regeringen sedan 1983 redovisat hur reglerna om hemlig av-

lyssning av elektronisk kommunikation har tillämpats under det gångna året. I denna vårs debatt – den här debatten – handlar det alltså om användningen under 2023.

Hemliga tvångsmedel är alltså det som vi i dagligt tal kallar för hemlig avlyssning och övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning och postkontroll.

Det som gör just denna redovisning extra intressant är att Sverigedemokraterna och regeringen den 1 oktober 2023 möjliggjorde användning av preventiva tvångsmedel i betydligt fler fall än tidigare. Man kan nu i betydligt fler fall avlyssna gängkriminella i förebyggande syfte, alltså redan innan ett brott har begåtts. Dessa medel användes under årets sista tre månader i 106 fall, och de berörde 67 personer.

Redan i februari 2024, mindre än ett halvår efter att den nya lagen trätt i kraft, kunde polisen meddela att de beslagtagit pengar, vapen och narkotika och gripit över 30 personer tack vare den nya lagstiftningen. I dag, när lagen varit i kraft i över ett och ett halvt år, kan polisen konstatera att våra förändringar när det gäller just hemliga tvångsmedel har varit några av de viktigaste förändringarna av lagstiftningen för att man ska kunna förhindra grova brott och trycka tillbaka den grova kriminaliteten.

Förändringarna av lagstiftningen om hemliga tvångsmedel är dock bara en liten del av det batteri av åtgärder som Sverigedemokraterna och regeringen har levererat – och kommer att leverera – under mandatperiodens gång.

Låt mig ge ett exempel på vad våra nya lagar kan innebära i praktiken när detta batteri av åtgärder är fullt ut genomfört:

Polisen upprättar en visitationszon där de utan misstanke kan visitera personer. De gör detta på en plats där de, med hjälp av preventiva tvångsmedel, har fått information om att ett grovt brott kan komma att begås. Vid en visitation påträffas ett skarpladdat vapen.

Tack vare att vi dubblat minimistrafvet för grovt vapenbrott och att lagstiftningen ger gängkriminella dubbelt straff får en person spendera minst åtta år i fängelse. Det får han göra trots att han är 18 år, eftersom ungdomsrabatten numera är avskaffad för grova brott. Det sker på en anstalt i ett land i Baltikum som vi har ingått avtal med om att det ska ta emot våra fängelsedömda.

Personen blir inte villkorligt frigiven efter två tredjedelar av straffet. Efter avtjänat straff utvisas personen från Sverige, eftersom frågan om utvisning alltid ska prövas i domstol och eftersom anknytning till Sverige nu ska spela mindre roll. Slutligen beslagtas personens bil, eftersom bilens värde inte står i proportion till personens inkomst.

Där har ni tio konkreta åtgärder från Sverigedemokraterna och regeringen som antingen har genomförts eller kommer att genomföras under den här mandatperiodens gång.

Utan den nya lagstiftningen hade personen, om han över huvud taget hade upptäckts, varit en fri man i Sverige efter mindre än ett år på anstalt. Polisen hade inte kunnat upprätta en visitationszon. De hade inte med hjälp av preventiva tvångsmedel kunnat upptäcka att brottet skulle begås. Han hade dömts till ett års fängelse på grund av ungdomsrabatten och släppts efter två tredjedelar av straffet. Han hade inte fått dubbelt straff på grund av att han är gängkriminell. Han hade inte heller utvisats från Sverige, eftersom utvisningsfrågan inte tvunget ska prövas i domstol. Och om den

hade prövats hade man tagit hans anknytning till Sverige i beaktande. Hans bil skulle fortfarande ha varit hans.

Det, mina vänner, är skillnaden mellan Tidöpartiernas politik och den splittrade oppositionens politik. Detta är valet som väntar väljarna i september 2026. Vill man ha en politik som är fortsatt offensiv mot gängen? Eller vill man ha en splittrad vänsterpolitik där man inte vet vad man får – men man vet att de säger nej till det mesta?

Kampen mot gängkriminaliteten och den organiserade brottsligheten är inte vunnen. Det är långt kvar. Det finns mycket mer att göra. Men många kurvor pekar ändå åt rätt håll. Skjutningarna har minskat med en tredjedel de senaste två åren efter att ha ökat med över 300 procent under Socialdemokraternas regeringstid. Sprängningarna minskade under förra året.

Men varför ser vi ännu inte tydligare resultat av den politik som faktiskt har genomförts? Ett av svaren kan faktiskt handla om de brister som har funnits i det brottsförebyggande arbetet. De killar som i dag rekryterats till gängen gick i förskolan när Socialdemokraterna senast fick chansen att styra det här landet. Sedan gick de i en socialdemokratiskt styrd grundskola och gymnasieskola. De fick hjälp av en socialdemokratisk socialtjänst. Kanske rekryteras de på en socialdemokratisk fritidsgård.

Oppositionens track record vad gäller det förebyggande arbetet är under all kritik. Det är frukterna av den som vi i dag ser när människor skjuts och trappuppgångar sprängs.

Lyckligtvis kommer det nu ny lagstiftning på löpande band. Sverige-demokraterna och regeringen sätter hårt mot hårt mot gängen och den organiserade brottsligheten. Brottsoffer står i fokus, och gängkriminella får räkna med såväl längre straff som hårdare batonger.

Anf. 12 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Fru talman! Befogenheterna för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten att använda hemliga tvångsmedel har ju ökat. Detta är något som riksdagens partier i stor utsträckning har varit eniga om. Under hösten 2023 infördes en lag om att tillåta preventivt användande av tvångsmedel i vissa fall, när det handlar om allvarlig brottslighet. Miljöpartiet har i allt väsentligt stått bakom dessa reformer. Jag vill dock påpeka i dag att det är mycket angeläget att bibehålla ett fokus på rättssäkerheten.

Den skrivelse som regeringen årligen skickar till riksdagen om användning av hemliga tvångsmedel – som vi alltså pratar om här i dag – blir därför allt viktigare, menar vi.

Vi tycker att det finns skäl att utveckla skrivelsen och förbättra statistiken. Det finns statistik över hur många som på grund av sekretess inte underrättats om att de varit föremål för hemliga tvångsmedel. Det här är uppgifter som ges till Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. En uppgift som inte finns med i regeringens skrivelse är hur många underrättelser Åklagarmyndigheten ger till personer som varit föremål för hemliga tvångsmedel. Detta bör också finnas med, inte minst för att det ska gå att se hur vanligt förekommande det är att personer inte underrättas på grund av sekretess.

Regeringen bör även överväga en reglering kring användandet av över-skottsinformation, så att redovisningen av hur denna överskottsinforma-

tion används förtydligas. Det är också angeläget, menar vi, att tillsynen av hur hemliga tvångsmedel används förstärks.

Som en följd av att trösklarna sänkts för användande av hemliga tvångsmedel, och att det nu också sker i preventivt syfte, har arbetsbelastningen för tillsynsmyndigheten Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ökat kraftigt de senaste åren. Denna nämnd behöver förstärkas såväl resursmässigt som befogenhetsmässigt så att det inte sker tvångsmedelsanvändning på felaktiga grunder.

Fru talman! Regeringen gav i februari en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av reglerna om hemliga och preventiva tvångsmedel. Vi i Miljöpartiet välkomnar såklart detta, men vi har inte dragit tillbaka vår reservation som handlar om just vikten av att göra en samlad översyn. Detta beror förstås på att utredaren just har påbörjat sitt uppdrag och att det i nuläget är svårt att bedöma om resultatet kommer att motsvara det Miljöpartiet är ute efter.

Översynen ska göras i syfte att åstadkomma en mer effektiv och tydlig reglering och att förbättra möjligheterna att använda tvångsmedlen i brottsbekämpningen. Utredaren ska bland annat göra en analys av den samlade regleringens konsekvenser för den personliga integriteten – något som Miljöpartiet upprepade gånger efterfrågat. Utredaren ska också bland annat utvärdera tillämpningen av de utökade möjligheterna att använda hemliga och preventiva tvångsmedel och kartlägga den nytta som dessa inneburit för brottsbekämpningen i stort och – jag läser alltså nu ur uppdraget till utredaren – analysera behovet och nyttan av samt föreslå en möjlighet att störa och avbryta pågående brott eller brottslig verksamhet i cybermiljö, eller vidta andra jämförbara åtgärder i sådan miljö, i syfte att förbättra de brottsbekämpande myndigheternas samlade förmåga att ingripa mot sådan brottslighet.

Som en tidigare talare var inne på är det svårt att bedöma exakt vad den här utredningen kommer att komma fram till. Det kommer att vara en översyn som tittar på konsekvenser för integriteten, men det kan även komma ytterligare förslag om mer hemliga preventiva tvångsmedel, vilket gör det än mer nödvändigt att den här översynen är detaljerad och korrekt.

Vi i Miljöpartiet ser fram emot att ta del av översynen när den kommer i maj nästa år, och vi hoppas såklart att den leder fram till en rättssäker och tydlig reglering och att utredningen gör en noggrann analys av tvångsmedelsanvändningens konsekvenser för skyddet för den personliga integriteten.

I uppdraget till utredaren framhåller regeringen också att det kan finnas skäl att kartlägga hur dagens system med underrättelser till enskilda om hemliga och preventiva tvångsmedel fungerar i praktiken och överväga om den regleringen bör ändras, till exempel på så sätt att endast Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ska underrättas om tvångsmedelsanvändningen. Utredaren ska också ta ställning till hur den årliga redovisningen av användningen av hemliga och preventiva tvångsmedel ska ske. Detta är också något som vi i Miljöpartiet har efterfrågat.

För ett par veckor sedan ställde jag en skriftlig fråga till justitieminister Gunnar Strömmer om redovisningen av hur många gånger det brottsbekämpande verktyget hemlig dataavläsning har använts. Skillnaden mellan Åklagarmyndighetens och Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens

redovisningar skilde sig drastiskt åt. Detta kunde vi läsa om i diverse medierapportering.

Advokatsamfundet påpekade med anledning av detta att det är viktigt att redovisningen är korrekt, eftersom ”hemliga tvångsmedel innebär en kränkning av mänskliga fri- och rättigheter och man måste vara vaksam på att de inte används oproportionerligt, både på samhälls- och individnivå”. Vi i Miljöpartiet instämmer i detta.

Jag fick svar av justitieministern, som menade att det redovisade antalet gånger avser olika saker – det finns en ganska komplicerad redogörelse av på vilket sätt – och av den anledningen stämmer de uppgivna siffrorna inte överens. Ministern konstaterade dock vidare att det är ”angeläget att redovisningen sker på bästa möjliga sätt och att det inte finns något utrymme för feltolkningar”. Detta håller vi verkligen med om. Utredningen som vi har nämnt här tidigare i dag tillsattes också av den anledningen, menade ministern.

Utformningen av den årliga redovisning vi debatterar här i dag ska ses över. Vi i Miljöpartiet välkomnar såklart detta. Vi kommer att följa hur detta arbete går, och vi ser fram emot att få ta del av förslagen. Vi ser såklart också fram emot att få ta del av kommande redovisningar till riksdagen och att säkerställa att de fungerar på bästa sätt.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 13 FREDRIK KÄRRHOLM (M):

Fru talman! Vi debatterar här i dag reglerna om hur hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation med mera har tillämpats i förundersökningar och i preventivt syfte under det gångna året.

De senaste åren har möjligheterna till detta utökats, vilket motiveras av den brottsutveckling som tyvärr har drabbat Sverige. Att befogenheterna för polisen att använda hemliga tvångsmedel har ökat är betydelsefullt, dels mot bakgrund av antalet grova brott, dels för att vi har fått en utbredd tystnadskultur. Det finns hos många både en rädsla och en ovilja att samarbeta med polisen och vittna. Därför är dessa hemliga tvångsmedel oerhört betydelsefulla i det brottsutredande arbetet.

De har inneburit en reell nytta för att identifiera misstänkta personer, ge underlag till förhör, möjliggöra husrannsakan och beslag och slutligen som bevisning för åtal och för att bidra till fällande domar.

När vi nu ger polisen större och bättre möjligheter att utreda brott – vi ser till att fler kriminella åtalas och att fler kriminella döms till längre fängelsestraff – innebär det inte bara att vi förhindrar högaktiva kriminellas egen brottslighet. Det hindrar också deras möjligheter att nyrekrytera.

Vi har talat mycket om nyrekrytering i debatten här i dag. Brottsförebyggande rådet pekar väldigt tydligt ut att en förutsättning för att den här rekryteringen ska ske är att äldre kriminella är aktiva i barnens bostadsområden. När vi låser in de kriminella förebygger vi rekrytering och ger bättre förutsättningar för goda krafter – föräldrar, lärare, fritidsledare, idrottstränare och så vidare – att se till att hålla barnen på rätt kurs i livet.

Det finns inget motsatsförhållande mellan hemliga tvångsmedel, stränga straff och ökad lagföring å ena sidan och det sociala brottsförebyggande arbetet å andra sidan. Tvärtom bidrar det förra till det senare.

Fru talman! Våra välmenande vänner på vänsterkanten har uttryckt en skepsis till att polisen ska ha dessa utökade befogenheter. De är oroliga för

en alltför extensiv övervakning av medborgarna. Detta är varken befogat eller rationellt.

Användningen av hemliga tvångsmedel kan sättas i relation till omfattningen av den grova och organiserade brottsligheten. Till exempel omfattade hemlig dataavläsning 331 personer under år 2023 – 331 personer. Det kan sättas i relation till att Polismyndigheten bedömer att det finns 14 000 individer som är aktiva i kriminella nätverk och därtill 48 000 personer som har koppling till dessa kriminella nätverk.

Om något problem ska debatteras här är det inte att för många avlyssnas utan att för få avlyssnas. Användningen av hemliga tvångsmedel behöver öka, och när polisen nu får utökade resurser skapas förutsättningar för just detta.

Fru talman! Användningen av hemliga tvångsmedel är inte bara betydelsefull för att utreda brott utan även för att förhindra brott. Förra året såg vi till att polisen fick ökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel i preventivt syfte. Vi ser nu till att hemliga tvångsmedel även ska kunna användas på ett rimligt sätt när barn under 15 år är involverade i och misstänkta för brott. Jag ser fram emot kommande redovisningar som kan visa vilka resultat dessa lagändringar har åstadkommit.

Med detta ber jag att få yrka bifall till justitieutskottets förslag i betänkandet och föreslå kammaren att skrivelsen läggs till handlingarna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

§ 5 Förändrade skattesubventioner för solceller och mikroproduktion av el

Skatteutskottets betänkande 2024/25:SkU17

Förändrade skattesubventioner för solceller och mikroproduktion av el
(prop. 2024/25:109)
föredrogs.

Anf. 14 KALLE OLSSON (S):

Fru talman! Det här betänkandet handlar om regeringens förslag att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el slopas samt att subventionsgraden för installation av solceller inom ramen för skattereduktionen för grön teknik sänks. Från halvårsskiftet kommer det helt enkelt att bli dyrare att som privatperson investera i solcellsteknik.

Man kan påminna sig om att det inte är alltför länge sedan som subventionsgraden för installation av solceller höjdes av samma regering som nu ska sänka den, fru talman. Justeringen från 15 till 20 procent skedde den 1 januari 2023, och nu – två och ett halvt år senare – ska subventionsgraden alltså sänkas till 15 procent igen. Man kan ju undra vad det är som har hänt.

Det som har hänt är att väldigt många hushåll har valt att svara på regeringens prissignal. Om vi jämför före och efter att subventionsgraden höjdes 2023 ser vi att det året före höjningen var 62 000 hushåll som erhöll skattereduktion för solcellsinstallationer och att det vid utgången av 2023

Prot. 2024/25:116
15 maj

*Redovisning av
användningen av
hemliga tvångsmedel
under 2023*

*Förändrade skatte-
subventioner för
solceller och mikro-
produktion av el*

var mer än dubbelt så många som hade erhållit skattereduktionen. Vi har sett en acceleration av utbyggnaden av grön teknik. Det är bra.

Exakt vad som driver hushåll att vid ett visst tillfälle göra en viss investering kan förstås bero på flera olika faktorer, såsom privatekonomi, konjunktur, framtidsutsikter och så vidare. Men skillnaderna mellan åren är så pass stora att det är uppenbart att subventionsgraden har spelat roll – kanske rent av en väsentlig roll.

Vi socialdemokrater tycker att man skulle ha fortsatt med den högre subventionsgraden under ytterligare en tid, eftersom vi menar att det finns skäl att fortsatt stimulera kapacitetsutbyggnaden av produktionen av förnybar el och minska beroendet av fossilbaserad elproduktion. Det är egentligen samma argument som regeringen anförde när den höjde subventionsgraden häromåret.

Hur den kommande försämringen kommer att påverka viljan att investera i solceller är svårt att säga med exakthet, eftersom det är flera faktorer som påverkar. Två skillnader mellan dagens läge och 2023 är dels att det har blivit lite billigare att installera solceller, dels att marknaden har nått en viss mättnadsgrad. Vi kan dock vara helt säkra på att försämringen inte kommer att öka intresset för solceller.

Vi tycker också att det är problematiskt när den här typen av ryckighet uppstår gällande olika stimulansåtgärder, fru talman. Det är alltså bara två och ett halvt år sedan regeringen höjde subventionsgraden, och nu sänks den igen. Hur ska man som konsument tänka i det läget? Ska man ha is i magen och hoppas på att subventionsgraden höjs igen, eller är det här en signal om att regeringen kommer att påbörja en utfasning och att man som solcellsspekulant bör skynda sig?

Av respekt för den sammanhållna budgetprocessen har vi socialdemokrater valt att inte reservera oss i ärendet. Vi har i stället motiverat vårt ställningstagande i ett särskilt yttrande, där huvudbudskapet är just att vi tycker att man bör ligga kvar på en högre subventionsgrad. I vårt budgetförslag har vi avvisat regeringens försämringar.

Anf. 15 KAJSA FREDHOLM (V):

Fru talman! Regeringen föreslår i propositionen att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el slopas samt att subventionsgraden för skattereduktion för installation av solceller sänks från 20 till 15 procent.

Vi i Vänsterpartiet anser att regeringens förslag är ytterligare ett exempel på hur regeringens förda klimat- och energipolitik bromsar eller motverkar en nödvändig grön omställning. Med åtgärderna i propositionen försvåras möjligheterna för människor att i sin vardag och på ett enkelt och ekonomiskt fördelaktigt sätt bidra till klimatomställningen och samtidigt stärka sin beredskap.

Fru talman! Regeringen konstaterar själv i propositionen att förslagen minskar de ekonomiska incitamenten för hushållen att investera i solceller. Förslagen rimmar därmed även illa med regeringens förda retorik att man vill bygga ut fossilfri elproduktion och att den förda klimatpolitiken måste vara folkligt förankrad.

Regeringens skäl som anges i betänkandet är att solkraft i större utsträckning bör byggas på marknadsmässiga grunder. Jag kan instämma i att man inte ska ge subventioner hur länge som helst, men – och jag kan inte låta bli att nämna det här – när det gäller kärnkraft är regeringen tyd-

ligen beredd att ge subventioner i flera decennier. Det är svårt att se någon logik i detta.

Fru talman! För näringslivet innebär förslagen att långsiktiga spelregler raseras, och en effekt av detta blir konkurser och arbetslöshet.

Solkraft är ett mycket hållbart kraftslag som snabbt kan byggas ut, och inte minst är takmonterade solceller ett effektivt sätt för privatpersoner att bidra till den totala energiförsörjningen.

Fru talman! Vi instämmer även i remissinstansernas synpunkter att förslagen försämrar konkurrenskraften för svenska lantbrukare samt att hus håll och små företag blir mer sårbara vid framtida energikriser.

Med det yrkar jag bifall till den enda reservationen i betänkandet.

Anf. 16 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

I dag behandlar vi en proposition som föreslår att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el slopas och att subventionsgraden för installation av solceller inom ramen för skattereduktioner för grön teknik sänks från 20 till 15 procent.

Skillnaden i subventionsgrad för installation av solceller blir alltså 5 procent. Vissa framställer det som att detta var en jätteförändring som mynnade ut i gud vet vad, men så är alltså inte fallet. Vidare kan jag, precis som görs i propositionen, konstatera att förändringen innebär en återgång till den subventionsgrad som gällde före 2023, det vill säga en tid då bland annat den nuvarande vänsteroppositionen i denna kammare hade majoritet. Det var ingen katastrof då, och det kommer inte att vara någon katastrof i framtiden heller.

Fru talman! Solen skiner, och då går elpriserna ned på minus. Så ser det faktiskt allt oftare ut runt om i Sverige, inte minst under sommaren. När solen lyser som mest producerar vi mer el än vi kan använda. Det borde vara en framgångssaga, men det är i själva verket ett symptom på ett elsystem som har blivit alltmer instabilt. För att lösa elbristen under delar av året kan man inte satsa på åtgärder som ökar produktionen under tider då vi inte behöver elen.

Subventioner ska vara ett verktyg för att stötta tekniker som annars har väldigt svårt att klara sig på marknaden – eller rent av inte klarar sig alls – men som behövs. Subventioner är ett tillfälligt stöd och alltså inget som ska finnas kvar i all evighet.

Vi har i årtal öst ut skattemedel för att stimulera väderberoende elproduktion, till exempel solkraft. Det behöver som sagt inte vara av ondo i alla sammanhang, men verkligheten visar tydligt vad det kan leda till: kraftig obalans i elsystemet, överproduktion när solen skiner och brist när det är mörkt eller molnigt. Det är inte hållbart vare sig för klimatet, för elmarknaden eller för skattebetalarna. Jag tror att alla i denna kammare är överens om att hållbarhet ska vara något som vi strävar efter.

Fru talman! Budgethänsyn är en viktig aspekt i denna debatt. Skatteincitament och subventioner kostar statliga medel, och genom att minska dessa kan vi frigöra resurser för att finansiera andra hållbara energiprogram med bredare eller snabbare effekt. Solcellsindustrin har mognat, och produktionskostnaderna har sjunkit markant, vilket indikerar att branschen

kanske inte längre behöver lika generösa subventioner för att förbli konkurrenskraftig.

Vi bör också betona differentiering av energikällor. En minskning av vissa subventioner kan uppmuntra investeringar i en diversifierad uppsättning av förnybara energikällor snarare än starkt fokus på en enda teknik. Det här kan leda till effektiv resursanvändning och till att regeringen kan styra mot mer kostnadseffektiva eller lovande energiteknologier som ger större avkastning per investerad skattekrona. Minskad ekonomisk styrning kan i sin tur ge medborgarna och företagen större valfrihet att själva avgöra vad som är den bästa investeringen för deras specifika energibehov och situation.

Fru talman! Vi behöver ett elsystem som är robust, planerbart och stabilt. Det är dags att prioritera investeringar i kärnkraft, kraftvärme och annan planerbar produktion i stället för ytterligare subventioner till teknik som producerar när vi inte behöver el och som står stilla när vi gör det. Att återgå till tidigare nivåer när det gäller subventioner av solceller är inte att säga nej till förnybart, utan det är att säga ja till ansvar, till ett elsystem som fungerar dygnet runt och till att skattepengar används där de faktiskt gör nytta.

Anf. 17 ANDERS ÅDAHL (C):

Fru talman! För att förstå solceller och solcellers plats i elsystemet tror jag att vi behöver fundera på frågan ur några olika perspektiv. Det var en väsentligen annorlunda tid när Sverige byggde upp sitt elsystem på 70- och 80-talet, först med vattenkraften och sedan med kärnkraften. Vi byggde ett hierarkiskt system. Vi byggde ett system med väldigt stora anläggningar och transformerade ned elen till spänningsnivåer som var lämpliga att ha i hushållen. Anläggningarna var stora, och i änden av eltrådarna fanns inte kunder utan, som det då hette, belastningspunkter.

Det var då. Det är denna tid som Tidögänget längtar tillbaka till. Det har hänt otroligt mycket sedan dess. Vi har ett nytt elsystem som växer fram. Vi har nya teknologier som har gjort enorma genombrott. Vi har kostnadsminskningar för solceller, för vindkraftsteknologier och för olika lagringsteknologier.

Vi ser också att det inte bara går att vara antingen producent eller konsument i elsystemet, utan vi pratar numera också om prosumenter. Vi har en helt ny möjlighet att styra elsystemet. Med digitaliseringens möjligheter och den artificiella intelligensens intåg kan vi ha en oerhört mycket större flexibilitet på efterfrågesidan. Vi kan använda elbilarnas batterier inte bara för att ladda upp och köra våra mil i våra bilar utan också som energilager för våra hushåll.

Vi ser möjligheter med stationära batterier i våra villor, radhus och bostäder. Det gör att talet om vad vi ska göra när det inte blåser eller när solen inte skiner blir gammalt. Den problematiken finns inte längre i akademins olika utredningar. Den finns inte heller i näringslivets olika förslag på hur man kan lösa våra utmaningar.

Vi kan även addera pumplager, som man gör i vissa länder. Med storskaliga pumplager kan vi pumpa upp vattenkraft och använda den när elpriset så kräver. Vi kan ha nya strategier för kraftvärme som produceras på vinterhalvåret, när efterfrågan på el är som störst. Vi kan ha förbättrade

elprisområden. Vi kan dessutom jobba med topplastproduktion i olika biogasturbiner.

Vi har oändligt många fler möjligheter i dag, fru talman, än när vi byggde vårt elsystem på 70- och 80-talet. Aldrig har vi heller haft ett elsystem som producerar så mycket el som i dag – trots att vi av åldersskäl har stängt ett antal kärnkraftsreaktorer i Sverige producerar vi mer el än vad vi någonsin gjort tidigare.

Ett annat perspektiv, fru talman, är landsbygdens perspektiv. Att bo på landsbygden har kommit att bli ganska dyrt. Man behöver kanske ta sin bil och fara flera mil om dagen till sin arbetsplats eller inom sitt arbete. Varför då inte se den möjlighet som solceller erbjuder till självförsörjning och till att sälja till elnätet och skapa en bättre ekonomi för landsbygdens befolkning? Varför ska vi sänka subventionsgraden och slå undan de ekonomiska förutsättningarna för landsbygden? Jag förstår faktiskt inte hur Tidöregeringens partier resonerar när de vill sänka landsbygden genom ett sådant här förslag.

Vi kan också se att vi får en ökad demokratisering av elsystemet när mindre teknologier växer fram och allt fler kan delta, till exempel på landsbygden. Man kan ha åsikter och delta i debatter. Vi kan då få ett energisystem som faktiskt utvecklas enligt folkets mening, vilket inte är oväsentligt i ett polariserat politiskt landskap.

Det går såklart inte att missa att nämna fördelen med förnybara energislag. Vi tar energin från en gemensam resurs – i solceller är det solen som lyser tack vare vätereaktionerna och fusionen i solen. Det är ingen som äger solen; det gör vi tillsammans. Solens strålar kostar ingenting. Uran, diesel och biobränsle kostar pengar, men solen kostar inga pengar. Vinden kostar inte heller några pengar. Det är såklart också en stor fördel.

Vi kan också nämna det som händer när man gör så ryckiga förändringar som regeringen nu är inne på. Det kan bli konkurser i näringslivet. Man har byggt upp firmor som ska göra solcellsinstallationer men som plötsligt får en helt annan marknad, inte längre klarar av ekonomin och får färre kunder över en natt. Det är naturligtvis inte bra för vare sig företagen eller arbetsmarknaden. Också detta slår väldigt hårt på landsbygden.

Det går inte att undgå att diskutera det här med ett teknikneutralt elsystem. Jag läser direkt ur betänkandet: ”Användningen av solkraft bör i stället i större utsträckning utgå från marknadsmässiga grunder, och pris-signaler från elmarknaden bör få ett större genomslag så att kraftslaget på sikt kan bidra mer till Sveriges leveranssäkerhet och försörjningstrygghet.”

Jag tycker att det låter bra. Problemet, fru talman, är att det bara låter bra om det är giltigt för alla teknologier, så att vi verkligen har teknikneutralitet.

Prova att byta ut ”solkraft” mot ”kärnkraft” och se vad som händer i era kroppar och hjärnor! Då låter det så här: Användningen av kärnkraft bör i stället i större utsträckning utgå från marknadsmässiga grunder, och prissignaler från elmarknaden bör få ett större genomslag så att kraftslaget på sikt kan bidra mer till Sveriges leveranssäkerhet och försörjningstrygghet. I Centerpartiets och min värld låter det där riktigt bra.

Fru talman! Jag yrkar bifall till vår reservation i betänkandet.

Prot. 2024/25:116
15 maj

*Förändrade skatte-
subventioner för
solceller och mikro-
produktion av el*

Anf. 18 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Låt mig inledningsvis säga att det alltid är glädjande att höra fina ord om landsbygden och landsbygdens villkor. Jag tycker att vi får höra sådant lite för sällan i denna kammare. Att de kommer från Centerpartiet förvånar inte eftersom man försöker att upprätthålla bilden av att vara ett landsbygdsparti trots att man är allt annat än det i dag. Med tanke på att Centerpartiet är villigt att slå sönder allt som är viktigt för människor på landsbygden talar verkligheten sitt eget tydliga språk.

Anders Ådahl nämnde i sitt anförande att vi producerar mer el än någonsin. Det är korrekt, men det sker under fel tider på året. Han nämnde också att vi inte har samma problem som på 70- och 80-talet eftersom vi har batterier som kan lagra el. Men om det nu var så skulle vi inte ha de problem med skenande elpriser vi har sett i Sverige under vinterhalvåret, vilket har drabbat vanliga familjer hårt.

Hur menar Anders Ådahl att man ska lösa detta? Jag ser inga förslag från Centerpartiet för att lösa dessa problem. Men uppenbarligen finns de, så vad är förslagen? Hur ska detta lösas?

Anf. 19 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Låt mig först säga ett par ord om Centerpartiet som landsbygdsparti. Det är givetvis med en oerhörd stolthet vi kan konstatera att vi har kämpat för demokrati och rättvisa med själen, botten och stövlarna i jorden sedan 1910. Alla riksdagsledamöter, kommunpolitiker, regionpolitiker och medlemmar i Centerpartiet vet exakt vad som är viktigt. För oss råder det ingen tvekan om att vi är landsbygdens röst i svensk politik och att vi inte kör med populistiskt bonnasnack utan har verkliga förslag som betyder något för alla invånare i Sverige.

Vad gör man när vinden inte blåser? Det är något som intresserar Sverigedemokraterna väldigt mycket. Som jag sa i mitt anförande finns det många olika sätt att möta denna situation, och jag instämmer med ledamöten i att vi måste möta den. Jag nämnde, kanske lite hastigt, att det finns helt nya sätt att jobba med flexibilitet på efterfrågesidan. Man behöver inte värma sin hetvattenackumulator i villan när det är som dyrast på morgonen och eftermiddagen. Det kan man göra på natten eller mitt på dagen. Man kan förbättra villkoren för svensk kraftvärme, som levererar bäst på vinterhalvåret och faktiskt allra bäst när det är som kallast. Man kan bygga ut vattenkraften, en teknologi som jag tror att alla i kammaren är väldigt förtjusta i. Här finns potential att öka effektiviteten och produktionen.

Det är alltså inte ont om möjligheter. Det som det möjligen är ont om på regeringssidan är fantasi.

Anf. 20 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Centerpartiets historia är en sak, men i dag är Centerpartiet ett helt annat parti än det var för 50, 60, 70 år sedan – på gott och ont, ska tilläggas.

Anders Ådahl nämner igen att det finns många sätt att möta de problem vi har med att vinden inte blåser, solen inte skiner och så vidare. Jag noterade en åtgärd: att inte leva när det produceras väldigt lite el. Men det är möjligt att någonting mer nämndes.

Men var är förslagen? Vi har ju haft enorma problem med elmarknaden i Sverige under vissa perioder av året, med jättehöga elpriser som följd. Med tanke på att vi alla här inne vill gå mot en mer hållbar samhällsutveckling är detta inte gångbart, särskilt inte när allt fler skaffar elbil och så vidare.

Det finns inga lösningar, för om de hade funnits hade vi redan haft dem.

Det är möjligt att Centerpartiet fortfarande lever i 70-talet, men Anders Ådahl får gärna utveckla sitt resonemang.

Anf. 21 ANDERS ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Nja, det är kanske snarare Sverigedemokraterna och regeringspartierna som befinner sig i 70- och 80-talet. Centerpartiet rör sig i 2025 och framåt och ser hur teknologiutvecklingen har varit enorm de senaste decennierna. Det jag försökte säga var att den sanning som rådde på 70- och 80-talet inte längre gäller. Nu är de teknologiska möjligheterna otroligt mycket större.

Ledamoten nämner att vi har haft enorma problem i svenskt elsystem. Men har vi haft blackout? Har vi haft dagar eller timmar då elsystemet inte har levererat el till sina kunder? Nej. Vi har inte haft enorma problem i svenskt elsystem. Vad vi har haft är enorma elpristoppar två tre timmar vid några tillfällen. Dessa har i högsta grad varit beroende av skeenden utanför vårt rike. Vi har också sett hur Putin under sitt anfallskrig valt energivapnet genom att strypa gasen till Tyskland och hur det har spillt över på svenska elpriser. När det tyska elunderskottet blir stort och Sverige tvingas leverera väldigt mycket el till kontinenten blir det pristopp. Men dessa problem beror inte på att vi har dålig energi- eller elpolitik.

Fru talman! Jag får nog ge ledamotens samhällsanalys underkänt.

Anf. 22 FREDRIK AHLSTEDT (M):

Fru talman! Jag är född på 60-talet, så vi får väl se vad som kommer nu.

Bakgrunden till denna proposition aviserades redan i budgetpropositionen för 2025. Regeringen föreslog då sänkta subventioner för installation av solceller och slopad skattereduktion för mikroproduktion av el.

Övergripande kan det finnas skäl att beskriva lite hur bakgrunden ser ut och hur marknaden och systemet fungerar. Vi tenderar nämligen att hamna där i nästan alla dessa debatter.

Vi moderater anser att det vid vissa tillfällen och i vissa givna situationer kan finnas skäl att använda sig av subventioner, till exempel för att stötta ny teknik eller när marknadsimperfection gör att marknaden inte själv klarar att göra förändringar tillräckligt snabbt. Stöden bör vara temporära och utformade så att de inte är för smala utan gynnar samhället i stort.

Fru talman! Med de fakta vi har är det svårt att se att solkraften i dag behöver förlängda eller ytterligare subventioner eller större avdrag, snarare tvärtom. Det innebär att vi inte längre behöver samma subventionsgrad på installation av solceller. Stödet som har funnits i ett antal år har gett god effekt, vilket flera av de tidigare talarna har varit inne på, och en substantiell volym av ny el har producerats via solceller.

Stödet har som sagt gett god effekt, och stor utbyggnad har skett. Men som det står i propositionen bedöms det i dagsläget inte behövas ytterligare utbyggnad. Kanske är den inte ens möjlig eftersom vi behöver vara säkra på att det uppnås balans i systemet. Alltså behöver stödet inte vara lika stort som tidigare.

Fru talman! När det gäller skattereduktionen på mikroproduktion av el är det just nu inte önskvärt att mata ut mer icke planerbar el i systemet. Som flera av er väl känner till är detta en ganska komplicerad kombination av matematik och fysik, och även om det över tid sker förändring och utveckling av teknik och policy tror jag att matematiken och fysiken är kvar i sin ursprungliga form. Det gäller att hitta balans i elsystemet. Det måste alltså finnas tillräckligt stor volym planerbar el i systemet för att vi också ska kunna använda oss av icke planerbar el. Det innebär att vi i dagsläget inte bör eller kan tillföra mer icke planerbar el i systemet, i alla fall inte i någon större omfattning.

Det är mycket möjligt att vi i framtiden kommer att vilja ha eller behöva mer solkraft i kombination med utbyggd vattenkraft, som är planerbar, och utbyggd kärnkraft. Detta är, som några av de tidigare talarna har berört, en viktig del i att undvika toppar i prissättningen av el.

Solcellerna bidrar inte med någon el när vi har pristoppar på vintern. Subventionen är helt enkelt inte hållbar rent tekniskt, och skatteavdraget bör inte finnas. Om man är lite teknisk vet man att vi inte kan ha ett avdrag när vi har minuspriser. Vanlig matematik säger att den logiken inte borde finnas. Egentligen handlar propositionen uteslutande om matematik och fysik, och det kanske är detta som gör att det är ganska svårt att förstå.

Fru talman! Klimatomställningen är en viktig idé i vår regerings energi- och klimatpolitik. Regeringen arbetar för att nå målet om fossilfrihet. Vi behöver bygga ut produktionen och distributionen av el. För att hantera den ökande efterfrågan på ren el, som förväntas dubblas i takt med elektrifieringen av transporter och industri, vill vi moderat satsa på mer planerbar el, både kärnkraft och vattenkraft.

Kärnkraften är avgörande därför att den är trygg, stabil och utsläppsfri och kan skapa en elförsörjning som är oberoende av väderförhållanden. Genom att ha en högre andel planerbar energi kan vi också få en högre andel icke planerbar energi.

Fru talman! Därmed vill jag yrka bifall till utskottets förslag angående SkU17.

I detta anförande instämde Magnus Resare och Mats Sander (båda M) samt Markus Wiechel (SD).

Anf. 23 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Fru talman! Kristdemokraterna är för en hållbar utveckling och minskat beroende av fossil energi. Skattereduktion för grön teknik har utan tvekan varit en viktig del i denna strävan, särskilt genom att stimulera installation av solceller, batterier och laddpunkter för elfordon.

Vi har sett en kraftig ökning av antalet solcellsinstallationer sedan subventionsgraden höjdes från 15 till 20 procent. I slutet av 2024 fanns det nästan 300 000 nätanslutna solcellsanläggningar i Sverige. Denna utveckling signalerar ett fortsatt intresse för solenergi i Sverige, även om

tillväxttakten varierar. Det är ett tydligt tecken på att kapacitetsutbyggnaden av förnybar elproduktion har varit framgångsrik.

Men, fru talman, framgång kräver också omprövning. Kristdemokraterna var med och införde skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el tillsammans med övriga allianspartier. Samtidigt slopades momsplikten för den som säljer överskottsenergi upp till 80 000 kronor per år. Det gav incitament att bygga ut solcellssystem mer än vad som täcker den egna förbrukningen. Nu slopar vi skattereduktionen eftersom vi har nått vårt syfte.

Fru talman! Nu föreslår vi att subventionsgraden för installation av solceller sänks från 20 till 15 procent. Installationer som slutföras före den 1 juli omfattas av den högre subventionsgraden. Förslaget beräknas öka skatteintäkterna.

Vi föreslår också att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el ska slopas från och med januari. El som matas in i systemet och tas ut får inte längre subventioner. Solkraft bör i större utsträckning bygga på marknadsmässiga grunder, och mikroproducenterna bör ges korrekta pris-signalerna från elmarknaden för att göra rätt investeringsval.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag understryka att Kristdemokraterna fortsatt kommer att värna om incitament för klimatsmarta investeringar men att dessa måste vara väl avvägda och anpassade efter rådande marknadsförhållanden. Vi tillstyrker därför utskottets förslag och avstyrker motionerna.

I detta anförande instämde Markus Wiechel (SD).

Anf. 24 ANDERS EKEGREN (L):

Fru talman! Dagens debatt handlar om subventioner av solceller och mikroproduktion av el.

Regeringen föreslår i proposition 2024/25:109 att subventionsgraden ska sänkas från 20 till 15 procent när det gäller solceller, vilket är den subventionsgrad som gällde före 2023, och att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el ska slopas.

Solenergin har ökat i Sverige de senaste åren, i och för sig från mycket låga nivåer. Sett till faktisk elproduktion svarar solkraften för 1,9–2,4 procent av elproduktionen i Sverige, och den är mycket koncentrerad till de ljusa månaderna.

Huruvida den höjda subventionsgraden har bidragit till detta är höljt i dunkel. Bland annat har priserna på solceller sjunkit de senaste åren, vilket troligtvis har haft en större effekt. Solenergi hade haft större betydelse för elförsörjningen om den hade kombinerats med batterier och annan energilagring i större utsträckning.

Fru talman! När man först ser propositionen kan man tänka att det inte är något bra förslag. Småskalig solenergi är ju lite gulligt och är nog jättebra för att öka elproduktionen, men då till den egna fastigheten. Det är mycket tveksamt vilken effekt subventionerna har haft.

Fru talman! Det finns både remissinstanser som är för förändringen och remissinstanser som är emot den. De myndigheter som har ett övergripande ansvar, däribland Svenska kraftnät, Energimyndigheten och Konkurrensverket, samt Svenskt Näringsliv anser att regeringens proposition är bra. Det är ändå tunga instanser.

Prot. 2024/25:116
15 maj

*Förändrade skatte-
subventioner för
solceller och mikro-
produktion av el*

Konkurrensverket vill exempelvis att man ska utvärdera 15-procents-regeln fortlöpande för att se om den har någon effekt. Enligt Energimyndigheten begränsas utbyggnaden av solceller i högre utsträckning av utbudet av solceller och tillgången till installatörer än av subventionsgraden.

Utbyggnaden av solceller är bra om energin används av producenten själv eller om den lagras i batterier för att bland annat trygga den egna elförsörjningen, men då under den soliga delen av året, som Fredrik visade tydligt här.

Flera myndigheter konstaterar att subventionerna ger incitament för inmatning av el i elnätet oavsett prisläge, vilket kan bidra till att mer el produceras än vad som är samhällsekonomiskt motiverat eller vad som gynnar kraftsystemets stabilitet. Ju större mängd sol- och vindkraft i elsystemet och ju mindre planerbar kraft, såsom kärnkraft och vattenkraft, desto sämre stabilitet i elsystemet. Och el från mikroproduktion, som egentligen går åt fel håll, gör det inte lättare.

Oppositionen har haft många synpunkter i denna debatt, men i det man har skrivit i utskottet finns inga omfattande invändningar. Det är svårt att säga att förändringarna påverkar installationen av solceller nämnvärt, enligt flera statliga myndigheter.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.49 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 6 Frågestund

Anf. 25 ANDRE VICE TALMANNEN:

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier.

Därmed vill jag hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av energi- och näringsminister Ebba Busch, statsrådet Acko Ankarberg Johansson, statsrådet Camilla Waltersson Grönvall och justitieminister Gunnar Strömmer.

Energi- och näringsminister Ebba Busch besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Anf. 26 GUSTAF LANTZ (S):

Fru talman! Organiserad brottslighet plundrar assistansersättningen. Så skriver Försäkringskassan på sin hemsida. Gängen använder korrupta läkare som skriver falska intyg för att stjäla skattepengar. Samtidigt måste Försäkringskassan enligt lagen utgå från intyg som skrivits av läkare som har undertecknat felaktiga utlåtanden gång på gång. Försäkringskassan har påtalat för regeringen att denna möjlighet måste täppas igen.

Hur naivt får det bli? De kriminella skrattar åt oss när de tar skattepengar som om det vore godis från barn. Därför blir min fråga till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall: När kommer regeringen att låta Försäkringskassan slippa ta hänsyn till intyg från läkare som tidigare skrivit falska utlåtanden?

Anf. 27 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Tack för en oerhört viktig fråga!

Det faktum att vi ser att organiserad brottslighet har gått långt in i vår svenska välfärd är något som vi måste agera med stor kraft emot. Det gör regeringen.

I en rad olika delar arbetar vi för att slå sönder den brottsliga ekonomin. En del i detta är att säkerställa att det inte finns korrupta läkare. Vi har en utredning som arbetar med det uppdraget.

Därtill säkerställer vi nu att Försäkringskassan får andra verktyg för att vara just brottsförebyggande och arbeta mot brott. Det är också verktyg som kommer att komma på plats.

Inte minst har vi den stora utredning som presenterades för att par veckor sedan. Den kommer också att säkerställa att samhällets mest utsatta och sårbara inte mer kan utnyttjas på det hänsynslösa sättet.

Anf. 28 GUSTAF LANTZ (S):

Fru talman! Det är såklart välkommet att det händer saker, men det finns stora problem här och nu med organiserad brottslighet som äter sig in på område efter område.

Angående assistansersättningen har vi fått besked från regeringen att det kommer att komma en utredning 2027. Sedan ska den tröskas igenom riksdag, lagråd och allt vad det är. Då är vi framme i andra halvlek av nästa mandatperiod. Det här är enligt mig så bråttom att det måste göras något mycket snabbare än så.

Anf. 29 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Regeringen delar den uppfattningen. Jag är också glad att Socialdemokraterna har kommit till insikt om detta. Det här har varit ett välkänt faktum sedan åtta år tillbaka, och den här utredningens förslag kunde ha varit på plats och börjat verka för länge sedan.

Nu kommer det att hända. Som jag svarade ledamoten när vi träffades i utskottet häromdagen kommer regeringen naturligtvis att presentera saker tidigare om utredningen är redo att göra det. Vi kommer inte att stoppa några förslag som kommer tidigare än januari 2027.

Frågestund

Anf. 30 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Fru talman! Min fråga går till sjukvårdsministern.

Könstillhörighetslagen har återigen aktualiserats, nu med beskedet att det kanske kommer att räcka med ett digitalt vårdbesök utan diagnos för att byta juridiskt kön.

Först måste vi konstatera det alldeles uppenbara, nämligen att kön inte är en fråga om självbestämmande. Men vi måste också adressera de faktiska problemen som uppstår för samhället rent organisatoriskt och för patienterna.

Personer med könsdysfori ska få hjälp och stöd av samhället, inte slusas vidare i en juridisk process som bekräftar ett tillstånd som inte ens har diagnostiserats. Det finns alltför många fall med människor som har bekräftats in i ett enormt lidande just för att man ignorerade signalerna och valde att agera efter självbestämmande. Det här är resultatet av juridiska lösningar på medicinska problem.

Hur kommer man att hantera de problem som uppstår?

Anf. 31 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Riksdagen har fattat beslut i frågan. Om det finns ett riksdagsbeslut är det också självklart regeringens uppfattning att genomföra detta. Det här var ett riksdagsbeslut där kammaren inte var enig; mitt eget parti tyckte annorlunda.

När riksdagen fattar beslut måste självklart regeringen genomföra beslutet. Regeringen har fattat de beslut som följer av kammarens beslut i alla delar.

Anf. 32 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Fru talman! Jag är fullt införstådd med att beslutet kommer att genomföras. Men jag är intresserad av hur man kommer att hantera de problem som kommer att uppstå till följd av beslutet. Man brukar prata om att separera det medicinska och det juridiska, men det kan man inte riktigt göra i det här fallet. De som kommer att nyttja juridiken är de som också har den medicinska situationen att ta hänsyn till.

Jag tyckte att frågan var särskilt intressant eftersom det är våra partier som är mest överens i frågan. Problemen som uppstår är många, inte minst frågan om personnummer – kanske utanför ministerns portfölj. Jag vill veta hur man hanterar de problemen.

Anf. 33 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Mitt partis uppfattning är att det finns många problem med lagstiftningen. Men lagen är beslutad av kammaren. Det är också beslutat av kammaren hur man ska se på problemen och ordningen för hanteringen. Det ska vara ett enkelt förfarande, och det är så som våra myndigheter agerar – i enlighet med riksdagens beslut.

Det är möjligt för riksdagen att fatta nya beslut, men så länge detta beslut gäller är det också regeringens uppgift att fullfölja det och se till att det genomförs.

Anf. 34 GUDRUN NORDBORG (V):

Fru talman! Jag vill rikta mig till justitieministern. Vad tänker ministern göra med tanke på den dramatiska rapporten som har kommit från Noa om polisens bristande våldskompetens efter att man har granskat fall där kvinnan har dött av mannens våld? En av slutsatserna är att flera kvinnors död kunde ha förhindrats om deras försök att anmäla hade tagits på allvar.

Granskningen är gjord av Noa inom polisen. Tyvärr bekräftar detta vad åtminstone kvinnorörelsen upprepade gånger har påpekat sedan 80-talet. Nu hoppas jag att man tar problemet på än större allvar när rapporten kommer från polisen.

Anf. 35 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag tackar Gudrun Nordborg för en utomordentligt viktig fråga.

Till att börja med är det polisen som har initierat granskningen för att verkligen genomlysra sitt eget arbete på området. Det ger extra kraft åt både analysen och slutsatserna att polisen själv pekar på ett antal brister som man är fast besluten att åtgärda.

Jag har själv följt upp de här frågorna med rikspolischefen, senast i början av den här veckan, för att säkerställa att det sker. Jag är också helt säker på att det kommer att göra det. De är mycket målmedvetna och hängivna den uppgiften. Det är som sagt ett arbete som de själva har initierat.

Vi måste också göra andra saker för att underlätta polisens arbete. En nyckelfråga, som de också lyfter fram, är att få fart på delningen av information mellan olika aktörer i samhället så att polisen kan bli mer effektiv och ha bättre underlag för preventiva insatser som gör att det inte går så långt som det dessvärre har gjorts i flera av dessa fall.

Anf. 36 GUDRUN NORDBORG (V):

Fru talman! Tack för svaret, justitieministern! Det finns positiva delar i det.

Jag efterlyser dock det som jag tror är och har varit allra mest centralt. Det finns inte bara bland allmänheten, som man ibland skyller på, utan också inom polisen och professionen vad jag skulle vilja kalla ett kvinnoförakt. Man tar inte kvinnors ord, anmälningar och rapporter på allvar. Jag tror att det verkligen måste satsas på en utbildning som går till attack mot de fördomarna.

Anf. 37 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Det är klart att det finns kulturfrågor i alla strukturfrågor. Det gäller förstås även de här frågorna. Däremot är min bestämda uppfattning att polisens arbete på det här området inte präglas av ett kvinnoförakt. Det är en fråga om kunskap, om metod, om resurs, om struktur och i någon mån också om kultur. Alla de frågorna är Polismyndigheten på.

Jag vill upprepa det här med sekretessen. Brottsuppleringen när det gäller kvinnomorden är 100 procent. Det är inte där skon klämmer. Skon klämmer eftersom det inte finns tillräckligt mycket underlag för att i ett

tidigt skede förebygga och förhindra den här brottsligheten. Där måste polisen flytta på sig. Men det måste även andra aktörer göra.

Elpriserna i södra Sverige

Anf. 38 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Fru talman! Tidigare i år varslades 60 personer på pappersbruket Hylte Paper i halländska Hyltebruk. I går kom beslutet att 43 av dem tvingas lämna sina tjänster. Bakgrunden till uppsägningen är den stora konkurrensnackdel som man upplever därför att man befinner sig i elprisområde 4.

Jag har följt regeringens presskonferens om elprisområdena i dag och välkomnar att Svenska kraftnät får ett förnyat uppdrag att se över områdena med målet att minska prisskillnaderna över landet. Men utredningen ska pågå under ett års tid, och vad den landar i är naturligtvis okänt än så länge. Samtidigt fortsätter varslen i södra Sverige på grund av de höga elpriserna.

Bruket räknar med att man har 200 miljoner kronor i ökad kostnad jämfört med om man hade befunnit sig i elprisområde 1.

Hur ska elpriserna kunna sänkas på kort sikt för företag och privatpersoner i södra Sverige?

Anf. 39 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Tack för frågan, Christofer Bergenblock!

Vi har i dag presenterat fyra stora glädjande nyheter på energiområdet för att både stärka och framtidssäkra vårt energisystem. En av dem, en av mina favoriter, är att vi nu tar det första steget mot att slopa dagens befintliga elprisområden och skapa färre elprisområden.

Varför har vi de här elprisområdena? De härstammar från 2011, och en stor anledning till att de skapades var nedläggning av kärnkraft. Den gången var det Barsebäck.

Varför har vi så volatila priser, bergochdalbanor? Jo, därför att vi har lagt ned väldigt mycket kärnkraft i Sverige, bland annat Ringhals 1 och 2. Där var till exempel Centerpartiet aktivt pådrivande.

Den här regeringen, de fyra samarbetspartierna, adderar nu mer baskraft på kort sikt – fjärrvärme och kraftvärme – och värnar vattenkraften. Det var också en del av dagens pressträff. Och vi har köpt tillbaka Öresundsverket, som jag invigde förra året.

Det görs mycket för att bygga upp det system som de rödgröna rev ned.

Anf. 40 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Fru talman! Ebba Busch ställde en egen fråga om vad som eventuellt var bakgrunden till nuvarande situation. Det var inte det jag frågade om. Jag efterfrågar i stället svar på min fråga. Den handlade inte om vad som händer om ett, två eller tre år utan om vad ministern är beredd att göra nu för att sänka elpriserna i södra Sverige, och för all del gärna i hela Sverige.

Vi har efterfrågat sänkning av elskatten. Är det en väg som ministern är beredd att gå?

Anf. 41 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Då lyssnade inte Christofer Bergenblock. Jag redogjorde nämligen för flera av de åtgärder som har effekt just nu.

Sedan vi tillträdde i regeringsställning har elpriset sjunkit varje år. Vi har nu det lägsta elpriset jämfört med de gångna fyra åren.

Är jag nöjd? Nej, långt ifrån. Därför har vi fattat beslut om 70 åtgärder som innebär att vi får stabilare elpriser, kan börja pressa ned elpriserna och nu också kan ge i uppdrag att se över elprisområdena i syfte att gå mot färre områden.

Frågestund

Utbyggnaden av fossilfri kraft

Anf. 42 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Jag har också en fråga till energi- och näringsminister Ebba Busch.

Till att börja med vill jag välkomna beskedet på dagens presskonferens. Det är väldigt bra att stärka både kraftvärmen och vattenkraften. Det är en del av förslaget om grön baskraft som Miljöpartiet har lagt fram. Det är glädjande att regeringen fortsätter att inspireras av Miljöpartiets politik.

Vi behöver dock mer energi och mer effekt ganska omgående. Tittar man på siffror ser man att utbyggnaden var uppe i 3 gigawatt per år när vi lämnade över regeringsmakten. Nu är den nere på 1,7. Och så sent som den här veckan varnade bland annat vindbranschen för ett tvärstopp i utbyggnaden av vindkraften, som är det som vi faktiskt kan få mer billig energi av i närtid. 28 av 30 ansökningar har fått nej.

Min fråga är ganska enkel. Vad avser energiministern att göra ytterligare för att få fart på utbyggnaden av mer fossilfri kraft i närtid?

Anf. 43 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Till att börja med vill jag bejaka att detta är ett område där oppositionen, inte minst Miljöpartiet, och regeringen är överens vad gäller värdet av både vattenkraft och specifikt kraft- och fjärrvärme. Om vi inte skulle ha all den kraft- och fjärrvärme som vi har i systemet i dag skulle vi behöva kompensera med tio nya kärnkraftsreaktorer. Det säger något om potentialen i om vi släpper på ännu mer kraft- och fjärrvärme.

När det gäller Laksos fråga är det inte så att Sverige har avsaknad av elproduktion. Vi har tvärtom ett enormt överskott av el, men det är inte garanterad el där och när den behövs. Det är därför de 70 åtgärder som vi redan har beslutat om, och som alltså inte handlar om kärnkraft, syftar till att kunna få ut mer effekt av all el som produceras i Sverige. Till exempel vill vi tillsammans med vindkraftsbranschen ge incitament för lagring och batterier, likt det jag invigde i Kristianstad förra veckan.

Detta kommer regeringen att fortsätta med för att frigöra mer kraft i närtid.

Anf. 44 LINUS LAKSO (MP):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret.

Det som bland annat vindbranschen pekar på och som faktiskt sätter stopp för just vindkraften, som alltså är det vi kan bygga ut i större skala

och till låga priser, är bland annat det kommunala vetot. Det finns ett förslag på att reformera det.

Också Försvarsmakten sätter stopp. De hade tidigare ett uppdrag om att balansera mot totalförsvarsintresset, där energiintresset ingår.

Denna fråga blir mer specifik. Avser regeringen att återge Försvarsmakten det uppdraget och gå vidare med utredningen om att reformera vetot?

Anf. 45 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Regeringen tror inte att det är rätt väg att gå att börja pådyvla kommuner som absolut inte vill ha vindkraft att de prompt ska ha det. Däremot vill vi öka incitamenten för att säga ja. Därför går våra fyra samarbetspartier och regeringen fram med många av förslagen i *Värdet av vinden*.

Vi gör nu – tro det eller ej – mycket för att bana väg för vindkraften och många av de åtgärder som de rödgröna inte lyckades gå i mål med. Det gäller både havsbaserad och landbaserad vind. Men vi tror mer på morötter än på piska på det här området och på en nära och aktiv dialog med försvaret.

Regeringens jämställdhetsarbete

Anf. 46 JOSEFIN MALMQVIST (M):

Fru talman! Jämställdhet är frihet. Men var tredje kvinna känner sig otrygg ute på gator och torg. Vi vet också att världen är ojämställd i Sverige. Och vi vet att män startar företag i dubbelt så stor utsträckning som kvinnor. På område efter område ser vi att mer behöver göras för att Sverige ska bli jämställt.

Min fråga går därför till Ebba Busch. Vad gör regeringen? Vilka reformer genomför regeringen för att Sverige ska bli ett föredöme på jämställdhetsområdet?

Anf. 47 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag skulle vilja lyfta två saker. Den första handlar om kvinnors ägande och företagande. Trots att vi är ett av de länder i världen som slår sig för bröstet för att ha kommit längst har ökningen av andelen företag som startas, drivs eller ägs av kvinnor legat relativt still. Det påverkar också var vi ser att kapitalet kommer att finnas framöver. Alldeles för lite kapital tilldelas företag som drivs av kvinnor.

Här har vi ett väldigt aktivt arbete tillsammans med Tillväxtverket för att underlätta för kvinnor att starta företag och bana väg för fler förebilder. UF-företag, som vi vet är avgörande, har haft direkt mätbar effekt på ökningen av andelen kvinnor som driver och startar företag.

Den andra saken handlar om sjukvården, som jag återkommer till i mitt nästa inlägg.

Anf. 48 JOSEFIN MALMQVIST (M):

Fru talman! Moderatkvinnorna och Moderaterna har i många år drivit på för en modernisering av aborträtten i Sverige. Vi menar att det nu är

hög tid att modernisera aborträtten i linje med de medicinska framsteg vi har sett i Sverige.

Ebba Busch är också partiledare för Kristdemokraterna. Jag vill därför passa på att fråga: Hur kommer Kristdemokraterna att ställa sig till förslagen om moderniserad aborträtt när de når kammaren här i riksdagen?

(ANDRE VICE TALMANNEN: Jag vill tydliggöra att frågor ska röra statsrådets ansvarsområde och inte förhållanden inom politiska partier.)

Anf. 49 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Det stämmer att jag står här i egenskap av vice statsminister och företrädar regeringen.

Jag känner till bakgrunden. Det har förmedlats hot om att man som straff för att vi i Kristdemokraterna lyfter frågan om nedläggningen av Sollefteå sjukhus skulle ställa frågor i kammaren om abort riktade till just Kristdemokraterna för att det skulle vara ofördelaktigt för oss på något vis. Det är en typ av ledarskapsstil som jag som vice statsminister inte vill ge mer utrymme för.

Den här regeringen driver på för en modernisering av abortlagstiftningen och kommer att hålla jämställdhet högt på agendan.

Satsningar för kortare vårdköer

Anf. 50 CHRISTIAN CARLSSON (KD):

Fru talman! Få saker känns viktigare än att man kan få vård i tid den dag man själv eller någon i familjen drabbas av sjukdom. Men alldeles för många väntar i dag alldeles för länge.

Under Socialdemokraternas åtta år vid makten fördubblades vårdköerna. De var rekordlånga redan före pandemin. Men faktum är att vårdköerna har bitit sig fast. Nu behövs fler vårdplatser, inte färre som vi ser i Sollefteå och Ljungby till följd av ansvarslösa sjukvårdsnedläggningar ute i regionerna. Regeringen gör också väldigt mycket för att människor ska få vård i tid.

Min fråga till sjukvårdsministern är: Vilka effekter kan vi hittills se av de senaste statliga satsningarna för att korta vårdköerna?

Anf. 51 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Det är prioriterat för de fyra samarbetspartierna att korta köerna, öka tillgängligheten och öka vårdkapaciteten. Man ska också ha rätt till en fast läkarkontakt. Därför har vi 7,5 miljarder för att öka vårdkapaciteten och 3,7 miljarder för primärvård och god nära vård. Det finns pengar, men det här måste också göras lokalt. Då är det kompetensförsörjningen som är nummer ett. Det behövs förbättrad arbetsmiljö och kompetensförsörjning, så att man klarar av uppdraget.

Det sker en förbättring, men just nu är jag lite osäker på hur bra det har gått att korta köerna med den särskilda satsningen. Förmodligen får vi aktuella siffror i morgon eller kanske i början av nästa vecka. Det som vi särskilt prioriterar är höftledsproteser, grå starr och framfall.

I den rapport jag hade i dag när jag presenterade arbetet med en nationell vårdförmedling kunde vi glädjande nog se att Västmanland klarade

86 procent inom vårdgarantin. Det är ett riktigt bra resultat från Region Västmanland, men många andra hade faktiskt minskat antalet operationer. Jag ser fram emot att få se siffrorna från april månad. Vi återkommer gärna till riksdagen och berättar hur det går, för det är prioriterat.

Anf. 52 CHRISTIAN CARLSSON (KD):

Fru talman! Det är uppenbart att regionerna i dag inte klarar sitt jobb att erbjuda människor vård i tid. Tidigare har vi till och med sett att man hellre placerar sina egna medborgare och patienter i vårdköer än låter dem komma till andra regioner eller andra vårdgivare som kan ge dem den vård de behöver.

Vad mer gör sjukvårdsministern för att de som nu har fastnat i regionernas vårdköer ska kunna bryta sig loss och få den vård som de har rätt till?

Anf. 53 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för den kompletterande frågan.

Vi har tillsatt en stor utredning om vårdgaranti. Den vårdgaranti som riksdagen har beslutat om säger att man ska få vård inom 90 dagar. Samtidigt har vi behovsstyrd vård, vilket indikerar någonting annat än fasta tidsgränser. Därför behöver vi en ny vårdgaranti som är väsentligt kortare än de 90 dagarna. Anna Nergårdh har fått uppdraget från de fyra samarbetspartierna att utreda detta.

Men vi arbetar också med att få till den nationella vårdförmedlingen. I dag kunde jag presentera hur vårdsöksystemet och förmedlingen fungerar. Det är jättespännande. Alla delar är driftsatta. Det finns nu möjlighet för regionerna att använda detta i sitt arbete.

En tillsynsmyndighet för rättsväsendet

Anf. 54 MARTIN MELIN (L):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieministern.

Vi har i dag i samhället flera stora verksamheter som har tillsynsmyndigheter, till exempel skolan, socialtjänsten och sjukvården. Men det finns andra stora verksamheter som inte har någon tillsynsmyndighet, såsom polisen, åklagarna och kriminalvården. Med tanke på de många nya verktyg och lagar som de här verksamheternas myndigheter fått kanske det finns folk som inte riktigt litat på att tjänstemännen och personalen på myndigheterna sköter sitt jobb. Då kan det vara bra om det finns en tillståndsmyndighet där man kan lämna in klagomål.

Min fråga till justitieministern är vilken inställning han har till att inrätta en tillsynsmyndighet för polis, åklagare och kriminalvård.

Anf. 55 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag tackar Martin Melin för en väldigt viktig fråga.

Det är mycket riktigt så att det är oerhört angeläget med effektiv tillsyn av inte minst polisen, med tanke på hur mycket resurser vi investerar i polisen, vilka tvångsbefogenheter polisen har och vilka utsatta situationer polisen verkar i. Det finns i dag både interna kontrollorgan, som naturligt-

vis är rigorösa jämfört med andra verksamheter i samhället, och en extern tillsyn. Mycket görs till exempel av Justitieombudsmannen.

Samtidigt är den fråga som nu lyfts viktig att diskutera vidare. JO har i en egen utredning pekat på det här behovet. Frågan om att se över de här frågorna har beretts i konstitutionsutskottet i bred enighet, och det är min avsikt att vi också ska göra det. Vad det landar i ska jag be att få återkomma till. Men vi har ett intresse av att stärka tillsynen, inte minst av polisens verksamhet. Där är jag helt enig med Martin Melin.

Anf. 56 MARTIN MELIN (L):

Fru talman! Justitieministern nämnde JO. Jag har sett att över 40 procent av de klagomål som kommer till JO handlar om just polis, åklagare och kriminalvård. Att man har ett klagomål behöver inte betyda att ett brott begåtts. Det kan till exempel handla om att man tycker att poliser föraktar kvinnor. Då kan en tillsynsmyndighet titta på det. Jag ser en stor fördel med att det finns en myndighet som hanterar inte bara brott av personalen och myndigheten utan även uppträdande och attityder.

Anf. 57 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Det är en stor andel av JO-ärendena som rör polisen. Martin Melin nämnde siffran 40 procent. Man kan se på den på flera sätt. Man kan se den som ett uttryck för att en effektiv tillsyn av polisen utförs av oberoende aktörer, i det här fallet Riksdagens ombudsmän. Dessutom finns det interna granskningssystem. I våra lagstiftningsprodukter säkerställer vi också att det byggs in kvalificerad utvärdering och granskning även på det individuella planet. Man kan också se siffran som ett uttryck för att det kan finnas anledning att organisera det här på ett annat sätt för att det ska bli ännu mer effektivt – och kanske ännu mer tillitsfullt. Det är jag beredd att titta vidare på, och det gör vi också.

Den svenska ekonomin och arbetslösheten

Anf. 58 MONICA HAIDER (S):

Fru talman! Regeringen säger sig vilja stärka konkurrenskraften för svenska företag, men verkligheten pekar åt motsatt håll. Under 2023 gick fler företag i konkurs än under pandemin och finanskrisen. Konkurserna fortsätter att öka även i år. Arbetslösheten stiger, inte minst bland unga. I Kronobergs län, ett av Sveriges mest exportberoende län, är situationen särskilt allvarlig. Arbetslösheten ligger på 7,5 procent, vilket är över riksgenomsnittet. Långtidsarbetslösheten är den högsta i landet, samtidigt som företagen inte får tag på rätt kompetens.

Min fråga går till energi- och näringsministern. Vad gör regeringen konkret för att vända den negativa utvecklingen i svensk ekonomi, stoppa vågorna av konkurser och minska arbetslösheten, särskilt i exportberoende län som Kronoberg?

Anf. 59 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag delar Monica Haiders syn att det har varit en ganska tuff period för många företag. Många av de konkurser som skedde förra året och som har skett det här året är en rest av pandemin. Många företag

som fick stöd till följd av pandemin har inte klarat övergången till ordinarie marknader i ett väldigt tufft världsekonomiskt läge med hög inflation i Sverige. Det har varit otroligt tufft.

Därför är jag glad över att regeringen har lyckats bekämpa inflationen från en nivå på 10 procent till 2 procent.

Det är fortfarande styva förutsättningar. Det är därför vi har lagt stort fokus på regelförenklingar, att få ordning på vårt energisystem och att trycka ned elpriserna och stabilisera dem.

Inte minst har vi gjort en massiv utrullning av yrkesutbildningsplatser för att fler ska ha möjlighet att utbilda sig där jobben finns eller att ställa om mitt i livet med ett utökat omställningsstöd.

Sexuella övergrepp i äldreomsorgen

Anf. 60 MONA OLIN (SD):

Fru talman! Min fråga går till Ebba Busch, som i dag besvarar allmänpolitiska frågor.

Vi har med bestörtning tagit del av händelser i Umeå och Uppsala där män utan kvalifikationer och med bristande språkkunskaper har tillåtits arbeta inom äldreomsorgen med ensamma äldre kvinnor.

Detta har lett till grova sexuella övergrepp och till och med våldtäkt. Det handlar inte om enskilda företeelser, utan verkar snarare ha varit toppen av ett isberg.

När samhället brister i krav, kontroll och riskbedömning inom äldreomsorgen, särskilt för vårdtagare som inte kan föra sin egen talan, uppstår en farlig tystnad där övergrepp kan ske och upprepas.

Att äldre kvinnor ska behöva frukta dem som är satta att skydda och hjälpa dem är ett svek mot hela vår välfärdsmodell. Världighet och trygghet får aldrig kompromissas bort.

Min fråga är vilka åtgärder som nu vidtas för att äldre kvinnor med omedelbar verkan ska kunna känna sig trygga med sin hemtjänstpersonal.

Anf. 61 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Detta är egentligen statsrådet Tenjes ansvarsområde, men jag väljer att besvara frågan.

Vi delar från regeringens sida verkligen bilden att alla äldre ska ha rätt att känna sig trygga, och detta är helt oacceptabelt.

Den 1 juli i år träder den nya socialtjänstlagen i kraft. Den kommer att förändra arbetssätt, och den kommer också att innebära att det blir ett helt annat lokalt ansvar för att arbeta brottsförebyggande.

Det bör också innebära att man ser över alla rutiner och arbetar på nya sätt. Det handlar om att använda Äldreomsorgslyftet för att kunna utbilda personal.

Det är också, vilket har lyfts fram, viktigt att kunna göra kontroller. Det handlar om bakgrundskontroller men också noggranna intervjuer, för allt kommer inte att hittas i bakgrundskontroller. Man måste också vara väldigt uppmärksam på den situation som finns runt våra äldre.

Våra äldre har byggt detta land, och de ska också ha rätt att kunna känna sig trygga i sin äldreomsorg.

Anf. 62 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Fru talman! Jag har haft äran att ha en praktikant med mig under veckan. Som ett led i den undervisning som man gör när man är riksdagsledamot har jag gett uppdraget att förbereda en fråga. Frågan kommer att gå till statsrådet Ebba Busch.

Det finns många orter i Sverige som inte får någon som helst service av SJ, som till exempel Torsby eller Sveg. Varför är det så när SJ står för Statens järnvägar?

Privata alternativ fokuserar mest på lönsamma linjer som exempelvis Stockholm–Göteborg. Där finns inte mycket hopp att hämta för dem som bor avlägset från stora städer.

Borde inte Statens järnvägar innebära att man har service i hela landet? Om så inte är fallet: Är det dags att ge SJ ett sådant uppdrag?

Anf. 63 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Stort tack, Samuel Gonzalez Westling och praktikanten som har ställt frågan!

Frågan om infrastruktur och att det ska gå att bo och leva i hela Sverige är otroligt viktig för våra fyra samarbetspartier, eftersom den är viktig för Sverige.

Den är viktig för att man ska kunna flytta sin familj någonstans och se barnen växa upp i alla delar av Sverige. Men det gäller också möjligheten att driva företag och näringsliv i alla delar av Sverige.

Därför är jag glad att regeringen har kunnat presentera – med en lite mindre skrovlig röst än vad jag gör just nu – en historiskt stor infrastrukturproposition. Den innebär att vi tillför 200 miljarder mer till infrastruktur i Sverige. Det är en förutsättning för att kunna nolla underhållsskulden för vägar men också för att kunna prioritera järnväg än mer.

Det ger också på sikt möjlighet för SJ och andra som trafikerar våra järnvägar i Sverige att kunna göra det ännu mer framöver.

Rätten till ledsagning för synskadade

Anf. 64 ANNE-LI SJÖLUND (C):

Fru talman! På tio år har ledsagning för personer med synnedsättning minskat med 70 procent. Det är inte bara siffror, utan det är liv som begränsas.

Paralympiern Nicolina Pernheim har tappat sin ledsagning, och hon är inte ensam. Barn, unga och vuxna nekas stöd för att kunna träna, handla eller bara hänga med kompisar.

När ledsagning saknas stängs dörrar till hela livet, trots att människor vill göra något så grundläggande som att gå till gymmet, simhallen eller en föreningsträning.

Det är varken rimligt eller rättvist att alltför många personer i dag nekas ledsagning. Ledsagning är för många grundläggande för möjligheten att klara sin vardag och leva sitt liv på ett bra sätt.

Min fråga går till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall. Vad tänker ministern göra här och nu för att överbrygga tiden tills ett nytt regelverk

Frågestund

Anf. 65 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Fru talman! Tack, ledamoten, för en viktig fråga!

Frågan om de olika insatserna i LSS är någonting som vi har haft anledning att diskutera alltmer i kammaren. Ledsagning är en specifik sådan där vi ser att kommunernas ansvar har förändrats när det gäller den så viktiga LSS. Kommunernas syn på sitt ansvarstagande enligt lagstiftningen har förändrats.

Jag har träffat Nicolina vid flera tillfällen och också diskuterat situationen. Det är en mycket allvarlig situation som gör att många människor, inte minst barn och unga, begränsas och isoleras.

Det är också skälet till att regeringen nu ser över regelverket, och frågan bereds i Regeringskansliet.

Formuleringar i abortlagstiftningen

Anf. 66 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Fru talman! Detta är en fråga till statsrådet Acko Ankarberg Johansson. Den kommer från en av Miljöpartiets praoelever den här veckan, Sam Carling Windh.

Statsrådet skrev för ett tag sedan tillsammans med företrädare för Moderaterna, Liberalerna och SD en debattartikel som handlade om abortlagstiftningen. Där gick företrädaren emot utredarens förslag att förenkla lagtexten och göra den könsneutral och inkluderande.

Min fråga är därför: Hur ska andra än kvinnor som också har förmågan att bli gravida som transmän och ickebinära nu kunna inkluderas? Dessa kan också ha manligt juridiskt kön. Finns det kanske någon möjlighet att i lagtexten formulera sig med orden "kvinnor och andra" eller någonting liknande?

Anf. 67 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Den utredningen är just nu på remiss. Vi kommer sedan att bereda och se var vi ska landa från samarbetspartiernas sida.

Redan nu kan vi ge besked om att utredarens förslag om att genomgående bortse från "kvinnan" inte är vår hållning. Kvinnan ska nämnas, eftersom det är det allra vanligaste.

Däremot kommer man att behöva att i andra delar av lag och i förarbeten tala om att det kommer att finnas fler som är i behov av stöd och hjälp. Det tror jag att vi kommer att hitta en god lösning på framöver.

Men utredarens förslag att genomgående ta bort "kvinnan" fick synpunkter från inte bara våra fyra partier utan inte minst från kvinnorörelsen, som det hänvisades till alldeles nyligen.

De synpunkterna tyckte vi var värda att ta på allvar. Därför gav vi ett tidigt besked. Ordet kvinna kommer att stå kvar.

Anf. 68 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag har en fråga till energi- och näringsminister Ebba Busch.

Regeringens har sjuösatt ett förenklingsarbete bland myndigheterna. Jag vill egentligen fråga: Hur går det med allt detta, statsrådet?

Frågestund

Anf. 69 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Tack, Kjell Jansson, för frågan!

Jag hade rundabordssamtal med många av de myndigheter som träffades av de 34 uppdrag vi gav i regleringsbrev förra året, att be våra myndigheter att jobba med regelförenklingar.

Våra företagare i landet har kontakt med en myriad av olika myndigheter. Bemötandet av och förståelsen för företagare ser väldigt olika ut.

Låt mig ta ett konkret exempel. Det här ger effekt. Arbetsmiljöverket, till exempel, har rensat bland och ensat sina förordningar. De har gått från att ha ett sextiotial till att nu ha 15. De har gått från 2 300 paragrafer, om jag minns rätt, ned till 1 900. Det är ett direkt resultat av att vi har satt ljuset på förenklingsfrågorna. Och mer kommer det att bli när man systematiskt jobbar igenom detta och hittar ett sätt att ha det som en stående punkt för allt myndighetsarbete.

Amerikanska handelshinder och svenska företag

Anf. 70 LILI ANDRÉ (KD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Ebba Busch.

I ett osäkert geopolitiskt läge med ökade spänningar och förändrade handelspolitiska förutsättningar blir villkoren för svensk export allt viktigare att bevaka. USA har under den senaste tiden fört en mer protektionistisk handelspolitik med ökade tullar och en mer restriktiv hållning till frihandel. Detta kan få betydande konsekvenser för svenska företag som är beroende av export till den amerikanska marknaden eller som påverkas indirekt genom globala värdekedjor.

En fortsatt utveckling i denna riktning riskerar att försvåra för svenska företag att konkurrera internationellt och kan påverka Sveriges samlade konkurrenskraft negativt. Min fråga till statsrådet Ebba Busch är: Hur bedömer ministern att ökade handelshinder och tullar från USA påverkar svenska företag och Sveriges konkurrenskraft?

Anf. 71 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Tack, Lili André, för frågan!

Det korta svaret är: Mycket dåligt! Vi har i handelsminister Benjamin Dousa en ypperlig företrädare för det svenska näringslivet. Han slåss verkligen för Team Sweden. Det handlar om att värna möjligheten att vara ett mindre men otroligt slagkraftigt land som Sverige är tack vare våra företag och den export som de står för.

Det vi gör nu är att tillsammans med de övriga EU-länderna säkerställa att vi skyddar svenska företag och de värdekedjor som finns så mycket

som möjligt. Flera avgörande delar i värdekedjorna behöver säkras ifrån andra länder, och vi ska kunna hitta andra marknader.

Vi kämpar hårt för fler frihandelsavtal mellan EU och andra delar av världen; Sverige är en av EU:s främsta frihandelskämpar när det gäller detta. Vi manar också den övriga världen att se till Sverige som ett viktigt land att investera i och komma till för att studera. Här finns politisk stabilitet, och det ska vi vara stolta över från höger till vänster.

Elpriserna och företagens konkurrenskraft

Anf. 72 ROBERT OLESEN (S):

Fru talman! Kronobergs län, som jag kommer ifrån, är ett industrilän som bidrar stort till Sveriges exportintäkter. Kronobergs län ligger som ni säkert vet i elprisområde 4 och har ganska höga elpriser redan i dag. Detta tillsammans med lagstiftningen om effekttariffer gör att det blir ännu dyrare för industrierna, vilket i sin tur påverkar deras konkurrenskraft och i förlängningen deras möjligheter att utvecklas.

Min fråga går till statsrådet Busch. Vad gör statsrådet och regeringen för att se till att elkostnaderna inte hindrar företagens utveckling och minskar deras konkurrenskraft? Och är ministern beredd att göra något åt effekttarifferna om dessa slår hårt mot företagen?

Anf. 73 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Tack, Robert Olesen, för frågan!

Det är helt uppenbart att näringslivets förutsättningar och konkurrenskraften hos våra företag, inte minst i Kronoberg, starkt hänger ihop med energifrågorna. Därför är jag glad över att vi har lyckats få ned elpriset varje år sedan vi tillträdde i regeringsställning och att vi nu sätter fokus på lång sikt genom att bana väg för ny kärnkraft och inte halka efter i den globala kapplöpning som finns kring ny kärnkraft nu.

Vi sätter också fokus på kort sikt med 70 åtgärder som innebär att vi kan få ut mer av all den el som produceras och som annars bara riskerar att gå på export. En av åtgärderna handlar om sådant som att kunna takta kraftproduktion från till exempel ett vindkraftverk med lagringsmöjligheter i vätgas eller batterier. Det kan bara hjälpa en viss del, men det är en av åtgärderna.

Det vi satte fokus på i och med dagens presskonferens och nyhet handlar om att värna vattenkraften och att bana väg för ännu mer av kraft- och fjärrvärme. Det kan göra skillnad på kort sikt, också för Kronoberg.

Välgörenhet och partiers lotteriverksamhet

Anf. 74 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Min fråga går till näringsminister Ebba Busch.

I dagarna har vi kunnat se att *SVT Nyhetstecken* har granskat Socialdemokraternas lotteriverksamhet ytterligare. Man har kommit fram till att A-lotterier har ett underbolag, Svenska lotterier och insamlingar AB, som säljer en tjänst till välgörenhetsorganisationer såsom Synskadades Riksförbund, Bröstcancerförbundet och Prostatacancerförbundet. Bolaget tar en del av den vinst som skulle ha gått till forskning och till att stödja dessa

organisationer och låter den i stället gå uppåt i organisationen för att helt enkelt finansiera Socialdemokraternas partikassa.

Detta är ingenting som vi kommer åt med de nya regleringar och regler som gäller för partilotterier och som kommer att börja gälla den 1 januari nästa år.

Jag undrar hur ministern ser på detta. Tycker hon att det är rimligt att ett politiskt parti kan utnyttja välgörenhetsorganisationers varumärke till egen fördel och sko sig på människor som på ett behjärtansvärt sätt vill sponsra forskning och dessa organisationer? I stället går pengarna till att sponsra ett politiskt parti. Det är skamligt.

Anf. 75 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Tack, Alexander Christiansson, för frågan!

Jag ska drista mig till att hålla mig övergripande från regeringens sida. Våra fyra samarbetspartier har bedrivit ett väldigt offensivt arbete för att rensa upp i den djungel och det trask av omoral som har uppstått kring lotteriverksamheten i Sverige. Det arbetet är jag stolt över att vara en del av.

Det måste finnas tydlighet och transparens i allt som rör spel, där vi vet att det finns en mycket stor risk att utsatta människor utnyttjas. Det har kommit fram fall genom åren där det är uppenbart att tidigare regeringar har haft vetskap om problemen men sett mellan fingrarna. Sådant sätter den här regeringen nu stopp för.

Kommer vi att stanna vid detta? Vi har inga nya besked att ge i dag. Men när man gör en lagändring behöver man såklart se om den når hela vägen fram och om det finns anledning att återkomma. Vi ska stå på folkets sida.

Sammansättningen av regeringens effektivitetsdelegation

Anf. 76 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Acko Ankarberg Johansson.

Regeringen har inrättat en effektivitetsdelegation för att förbättra situationen inom hälso- och sjukvården. Man kan tänka sig en delegation där professionerna är representerade av sjuksköterskor, läkare och undersköterskor. Men så är inte fallet förutom när det gäller en person. Den personen kommer från vårdmarknaden; det är nämligen Kryss vd.

Kry har nu polisanmälts av Stockholm. Så här säger en politiker där: ”Ja, de har debiterat på ett sätt som man inte får. Har man avtal med Region Stockholm så ska man inte bryta mot det och få betalt två gånger”. Så säger Christine Lorne, centerpartist och primärvårdsregionråd i Stockholm.

Anser statsrådet att det är lämpligt att vd:n för ett bolag som anklagas för felaktig fakturering av tre regioner och som har fått återkrav och polis-anmälningar riktade mot sig ska ingå i regeringens effektivitetsdelegation?

Anf. 77 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Detta är Finansdepartementets fråga och inte Socialdepartementets, men jag tar mig ändå friheten att svara ledamoten.

Effektivitetsdelegationen är inte en delegation som på egen hand ska tala om hur svensk sjukvård ska utvecklas – inte alls! Detta är i praktiken en nämnd som sammanträder ungefär fyra till sex gånger om året.

Det finns regioner som känner att de måste få ordning på sin ekonomi. De vill effektivisera men ser att det kommer att ta lång tid, och de behöver statligt stöd för att göra förändringarna på ett långsiktigt och hållbart sätt. De har möjlighet att söka stöd från staten på 250 miljoner årligen, för alla regioner, om de vill använda det.

Då behöver vi några som inte själva är berörda av ärendena som kan fattat beslut. Därför har Finansdepartementet lagt fram detta, och Erik Slottner är ansvarigt statsråd. Det handlar om ett antal personer som ska bedöma ansökningarna från regionen och fatta beslut om avslag eller bifall.

Återkom gärna till ansvarigt statsråd när det gäller personfrågorna! Sedan är det en självklarhet att man måste komma åt dem som är oseriösa och inte följer de beslut man har fattat i varje region. Har man ett avtal ser man till att följa upp det. Det är bra att också Stockholm gör det.

Förändring av grundlagarna

Anf. 78 JAN RIISE (MP):

Fru talman! Min fråga går till justitieminister Gunnar Strömmer.

Under nästa riksmöte kommer en hel del förslag angående förändringar av våra grundlagar från regeringen till kammaren. Det handlar bland annat om ett förslag som ska göra det svårare att ändra grundlagar på så vis att det krävs en kvalificerad majoritet vid den andra omröstningen.

Min fråga är: Skulle det inte vara lämpligt att ta det beslutet först – alltså det andra beslutet om att kräva kvalificerad majoritet, efter nästa val – och låta det träda i kraft och sedan ta övriga grundlagsförändringsbeslut så att vi får den ökade legitimiteten redan från början?

Anf. 79 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag vill tacka Jan Riise för att han lyfter den viktiga reform av våra grundlagar som regeringen har lagt på riksdagens bord och som kommer att vara föremål för riksdagens debatt och beslut under hösten, som jag förstår det.

Detta rymmer många viktiga delar, inte minst att vi i ett läge där man i många andra delar av världen går i motsatt riktning och underminerar oberoendet för rättsväsen och domstolarna gör det motsatta, det vill säga stärker det skyddet i en rad olika avseenden.

Det är också helt riktigt att vi lägger fram förslag som tar sikte på formerna i grundlagsändringar, också det i bred politisk enighet. I vilken ordning riksdagen sedan kommer att vilja behandla de här frågorna efter nästa val är en fråga för riksdagen och inte för mig.

Vi kommer att lägga det här underlaget på riksdagens bord så att de första besluten kan fattas på den här sidan valet. Sedan kommer riksdagen att avgöra i vilken ordning olika beslut ska fattas på andra sidan valet.

Anf. 80 ELLEN JUNTTI (M):

Fru talman! Psykiatrikern och forskaren Christoffer Rahm på Karolinska sjukhuset har uppgett att det finns läkemedel som sänker sexdriften, så kallad kemisk kastrering. Läkemedlet ger snabb effekt mot riskfaktorer för att begå nya sexualbrott. Man ser beteendeeffekter inom två veckor, och läkemedlet ges med en injektion som håller i flera månader.

Många sexualbrottslingar vill inte ha vård, och då kan vi inte sitta med armarna i kors och hoppas att de inte ska förstöra livet för fler. Enligt Rahm borde vissa typer av sexualbrottslingar med sjukliga och farliga impulser kunna bli föremål för tvångsvård där kemisk kastrering är en del av behandlingsprogrammet.

Jag tycker att det är självklart att vi ska skydda samhället från farliga sexualförbrytare och att man ska kunna använda kemisk kastrering. Vad anser justitieministern?

Anf. 81 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Ellen Juntti, för ett mycket uthålligt arbete i de här väldigt viktiga frågorna!

Jag ser inte i nuläget att vi har några processer igång eller har för avsikt att sätta igång några processer vad gäller kemisk kastrering, även om jag också är mycket medveten om att debatten förs på ett seriöst sätt i många sammanhang.

Vi har nu i hög grad fokus på att ta sikte på de personer som vi talar om, fast med andra verktyg. Exempelvis ska vi se till att personer som gör sig skyldiga till upprepade fall av grova våldtäkter sitter inlåsta och inte är ute i samhället.

Detta gör vi på flera fronter. Vi skärper straffen och ser till att den som begår flera våldtäkter kan dömas till livstids fängelse även om inte livstid ingår i straffskalan för det enskilda brottet. Vi har också aviserat att vi den 1 mars nästa år avser att ha på plats det nya säkerhetsstraffet, en tidsobestämmd påföljd med inlåsning för dem som är riktigt samhällsfarliga. Flera av dem berörs av Ellen Juntti i den här frågan.

Hedersvåld och rätten till vårdnad

Anf. 82 LAILA NARAGHI (S):

Fru talman! Vi socialdemokrater menar att föräldrar som utsätter barn för hedersrelaterat våld inte ska ha del i vårdnaden. Vi blev besvikna när Moderaterna röstade emot detta förslag nyligen, och därför frågade Leif Nysmed justitieministern om detta på frågestunden i april.

Ministern svarade då att han delade den utgångspunkt som lyftes i frågan, alltså att barn inte ska behöva leva i familjer eller ha föräldrar som utövar den typen av övertramp och ett sådant förtryck. Han sa också att man ska säkerställa att det blir på det sättet framöver.

I svar på skriftliga frågor har ministern dock inte berättat *hur* detta ska säkerställas framöver. Menar ministern att föräldrar som utsätter sina barn för hedersvåld ska få ha del i vårdnaden eller inte? Eller menar ministern att nuvarande civilrättsliga lagstiftning är tillräcklig?

Frågestund

Vi socialdemokrater menar att föräldrar som utsätter barn för hedersrelaterat våld inte ska ha del i vården. Varför röstade Moderaterna nej till detta?

Anf. 83 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack så mycket, Laila Naraghi, för en möjlighet att få diskutera den här viktiga frågan!

Vi har ju redan med gemensamma krafter adresserat den här frågan. Vi har gjort det genom reformen Tryggare hem för barn, som trädde i kraft den 1 januari i år. En central del av den reformen var just att förändra portalbestämmelsen om barnets bästa så att den ska säkerställa att barn som utsätts för våld eller förtryck av det slag som Laila Naraghi tar upp inte ska bli föremål för vårdnad hos den förälder som står för detta våld eller förtryck.

Sedan är det inte min sak att avgöra det i varje enskilt fall, men att vi nu äntligen har en lagstiftning som tar sikte på den situationen är en väldigt viktig sak. Där får jag nog säga, om jag ska vara lite polemisk tillbaka, att den bestämmelse som vi ärvde i utredningsunderlaget från den förra regeringen inte hade gjort det jobbet. Genom att vi spetsade till den bestämmelsen har vi nu väldigt goda förutsättningar att skydda precis de barn som Laila Naraghi nämner i sin fråga.

Ekonomiskt våld i nära relationer

Anf. 84 ANGELICA LUNDBERG (SD):

Fru talman! Ekonomiskt våld, alltså att försöka kontrollera eller styra sin partners ekonomi, är en allvarlig form av maktutövning. Sverige har genom Istanbulkonventionen förbundit oss att motverka ekonomiskt våld, men trots detta finns begreppet inte i svensk lagstiftning.

Riksrevisionen konstaterade i en rapport nyligen att det finns brister i statens hantering av ekonomiskt våld i nära relationer. De som är utsatta för den här formen av våld vittnar om att det kan vara svårare att läka ifrån än fysiskt våld och att myndigheter ofta möjliggör våldet snarare än motverkar det. Så här kan vi inte ha det.

Sverigedemokraterna har drivit på för att förändra reglerna kring bodelning, som i dag kan utnyttjas för ekonomiskt våld, och där har vi en utredning på gång. Jag vill fråga justitieministern vilka andra åtgärder han avser att vidta för att motverka ekonomiskt våld.

Anf. 85 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Angelica Lundberg, både för frågan och för långvarigt engagemang när det gäller att få in den viktiga aspekten att våld och övergrepp inte behöver vara fysiska för att kunna få väldigt ingripande konsekvenser för den som är utsatt för det. Det gäller inte minst vid bodelningsfrågor.

Bodelningsprocessen är som sagt väldigt central och väldigt efterlängad, och det är nu på gång i en utredning. Vi har också gett olika uppdrag till myndigheter att sprida information om just ekonomiskt våld.

Jag ska nämna några: Jämställdhetsmyndigheten har fått ett sådant uppdrag att säkerställa att våldsutsatta hänvisas till rätt stödinsats, och

Kronofogdemyndigheten och Skatteverket har också den typen av instruktioner för att motverka ekonomiskt våld.

Jag har tagit del av Riksrevisionens granskning, och jag är säker på att den kommer att föranleda oss att vidta ytterligare åtgärder i det här sammanhanget. Bakgrunden är naturligtvis given: Mäns våld mot kvinnor, också det som inte nödvändigtvis är fysiskt men som kan få samma ingripande konsekvenser, ska bekämpas med samma kraft som gängbrottsligheten.

Förebyggande av ungas gängbrottslighet

Anf. 86 KATARINA LUHR (MP):

Fru talman! I dag har jag en fråga till justitieminister Gunnar Strömmer från mina praoelever Alvar och Tove som sitter på läktaren och lyssnar.

Här kommer frågan: Trots höjda straff är gängkriminaliteten fortfarande utbredd i hela samhället. Dessutom begår allt fler unga grova brott, såsom mord och misshandel. Ett aktuellt exempel är skjutningen i Uppsala i tisdags, där en minderårig anhölls.

I stället för att fokusera på höjda straff, ungdomsfängelser och utvisningar vill vi veta hur regeringen arbetar för att förebygga dessa brott.

Anf. 87 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag vill tacka för en utomordentligt relevant och viktig fråga.

Jag var härförleden i Uppsala, på plats vid den frisersalong där ett brutalt mord skedde för en tid sedan. Det är klart att det också är en brutal påminnelse om det mörker som den här brottsligheten innebär, förstås för dem som drabbas omedelbart av den men även för hela vårt samhälle.

Jag är av den övertygelsen att flera saker, till exempel straff och annat, är nödvändiga för att vända den utvecklingen, men det är klart att vi även behöver göra andra saker.

Jag ska nämna några: Stora investeringar i socialtjänsten och en ny socialtjänstlag kommer att göra att den delen av systemet kan arbeta väldigt mycket mer offensivt från och med i sommar.

Från den 1 april river vi sekretesshinder för att olika aktörer i samhället – skola, polis, socialtjänst – ska kunna dela information med varandra om barn som är i riskzon och förebygga den typen av allvarlig brottslighet som vi ser alltför många exempel på. Vi gör även investeringar i skolsociala team och föräldrastöd.

Det finns en lång rad saker som vi måste göra, både repressivt och preventivt.

Tillgången till läkemedel i Sverige

Anf. 88 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Ankarberg Johansson. I Nordamerika, världens största marknad för life science, bedrivs just nu ett handelskrig. I Sydasiens, där många ingredienser till läkemedel tillverkas, kan gränskonflikter skapa stor oordning. I Europa, där vi bor, vill tillväxten inte riktigt ta fart. Situationen för läkemedelsleveranskedjorna är fylld av

osäkerhet. Det är en osäkerhet som är svår att påverka politiskt. Vad kan den svenska regeringen göra för att säkra och stärka tillgången till läkemedel i Sverige?

Anf. 89 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack, ledamoten, för en riktigt angelägen fråga!

Läkemedel är en självklar del av hälso- och sjukvården, och vi förväntar oss att de finns där. Ändå har vi levt med läkemedelsbrist både i Sverige och i Europa under ganska lång tid. Det handlar om många olika saker, till exempel svårigheter med värdekedjor och transporter, men också om bristande konkurrenskraft. Därför driver regeringen på för att förbättra konkurrenskraften i EU genom arbetet med ny läkemedelslagstiftning.

Vi försöker förbättra konkurrenskraften i Sverige, inte minst i arbetet som samarbetspartierna tagit initiativ till med Swetrial, så att det blir lättare att ta kontakt och genomföra kliniska studier och prövningar i Sverige.

Vi vidtar en lång rad åtgärder, ger uppdrag till myndigheter och mycket annat för att Sverige ska bli konkurrenskraftigt men också kunna klara situationen. Jag fick ett utredningsförslag för ett par veckor sedan som visar på åtgärder vi kan vidta om det blir läkemedelsbrist och vi behöver göra prioriteringar.

Vi jobbar med att både stärka konkurrenskraften i Sverige och Europa och hantera situationen när brist uppkommer. Vi behöver göra både och.

Utbetalningsmyndighetens granskning av gängbrottslingar

Anf. 90 LARS ISACSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till justitieminister Gunnar Strömmer. Utbetalningsmyndigheten har nu varit i drift i drygt ett år. Den har fått ett viktigt uppdrag att motverka felaktiga utbetalningar och stärka kontrollen i våra välfärdssystem. Det är ett viktigt steg i rätt riktning.

Polisen har identifierat 62 000 personer med kopplingar till gängkriminalitet. Det är fullt rimligt att samhället kontrollerar om dessa personer tar emot pengar från våra gemensamma välfärdssystem och om de gör det på korrekta grunder. Vi socialdemokrater föreslår att regeringen ger Utbetalningsmyndigheten ett särskilt uppdrag att granska just detta. Det skulle slå hårt mot den grova organiserade brottsligheten, som ofta behöver en vit fasad för sina inkomster och ofta tar det från våra gemensamma välfärdssystem.

Min fråga är om regeringen kommer att ta detta initiativ och ge Utbetalningsmyndigheten i uppdrag att särskilt granska välfärdsutbetalningar till personer med kopplingar till gängkriminalitet.

Anf. 91 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Lars Isacsson, för en väldigt viktig fråga!

Vi vet att det är väsentligt när det gäller att komma åt den organiserade brottsligheten att strypa den kriminella ekonomin. Det är också en hörnsten i den strategi mot organiserad brottslighet som regeringen fattade beslut om förra året och som hela systemet nu arbetar utifrån på ett mycket målmedvetet sätt. Det handlar om att stoppa välfärdsfusket, om att stoppa

möjligheten att använda företag som brottsverktyg och förstås om att stoppa narkotikan, som fortfarande är en huvudsaklig intäktskälla för gängen.

Vi behöver få till ett mer effektivt samspel mellan myndigheter och ta tillbaka brottsvinster. Utbetalningsmyndigheten är en viktig del i detta. Den kan göra viktiga insatser i kampen mot den organiserade brottsligheten och den kriminella ekonomin. I den instruktion som myndigheten har fått ligger ett tydligt uppdrag att på olika sätt motverka organiserad brottslighet.

Vi har också sett till att myndigheten omfattas av det som heter LUS-förordningen, alltså skyldigheten att dela uppgifter myndigheter emellan. Det är otroligt viktigt.

Vad gäller granskning, uppföljning och analys finns nu ett uppdrag som handlar om att följa upp olika aktörer. Vi ska se om vi också ska följa upp på individnivå på det sätt som Lars Isacson föreslog.

Den gröna omställningen och fördelningen av statligt stöd

Anf. 92 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Min fråga riktar sig till energi- och näringsminister Ebba Busch. På det näringspolitiska området har i princip all medial uppmärksamhet kretsat kring regeringens bidragsfinansierade projekt inom den gröna omställningen. Sverige är dock fyllt av företag som bygger på verksamheter som kan stå på egna ben men som ändå kan vara i stort behov av regeringens uppmärksamhet vad gäller regelförenkling, kompetensförsörjning, tillståndprocesser, trygghetsskapande, brottsförebyggande åtgärder och mycket annat.

Ser energi- och näringsminister Ebba Busch några risker för svenskt näringsliv och svensk konkurrenskraft när väldigt mycket av regeringens näringspolitiska engagemang ägnas åt ett begränsat område, nämligen den gröna omställningen?

Anf. 93 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag ska svara rakt på frågan. Ja, jag ser jättestora risker med det – om det vore så som Josef Fransson målar upp. Men den mediala bilden överensstämmer inte alltid med verkligheten och vad regeringen faktiskt lägger fokus på.

Inte minst en del sverigedemokrater har varit aktiva i att sätta fokus på en del av projekten kopplade till grön omställning i medierna, men de är samtidigt väl medvetna om och väldigt engagerade i många av de stora företagsetableringar som inte har det som sin främsta säljsignal.

Jag skulle säga att det som är överordnat för Sverige är vår självständighet, vårt oberoende och vår säkerhet. Det går först. Sedan har vi sagt att konkurrenskraft och minskade utsläpp måste gå hand i hand. Det är därför vi driver en offensiv regelförenklingsagenda. Vi har sett över arbetskraftsinvandringsfrågan och underlättat för kompetensutveckling och energiförsörjning i hela landet. Det är regeringens agenda och inget annat.

Frågestund

Anf. 94 JENNIE WERNÄNG (M):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieminister Gunnar Strömmer.

Många barn och ungdomar har det tufft på ett eller annat sätt, och några av dessa barn måste vi hjälpas åt att skydda särskilt. Riksdagen har fattat beslut om nya lagändringar i föräldrabalken som börjar gälla i år. De kommer att stärka skyddet för barn mot våld och kränkningar.

Regeringen planerar ytterligare steg för att stärka barn när det gäller vårdnad, boende och umgänge. Min fråga är om ministern kan berätta lite om eventuella kommande steg och vad de kan innebära för just dessa barn.

Anf. 95 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Jennie Wernäng, för möjligheten att diskutera också dessa viktiga frågor i dag!

Jag var i ett tidigare meningsutbyte inne på att det är en otroligt viktig reform som trädde i kraft den 1 januari i år och som tar sikte på ett starkare skydd för barn i tvister om vårdnad, umgänge och boende. Det har hetat hittills att utgångspunkten alltid ska vara barnets bästa, men det har dessvärre alltför ofta inneburit att också en våldsam förälder exempelvis kan få vårdnad eller umgängesrätt. Nu finns verkligen offensiv lagstiftning på det området. Det är en stor landvinning.

Det hindrar inte att det finns fler frågor. En sådan fråga har handlat om hur man kan säkerställa att barn kommer till sin rätt på ett bättre sätt i dessa processer. Vissa har lyft frågan om egna ombud för barn. Vi kommer att ta in det i en ny utredning som tillsätts i närtid. Jag tror att inbjudan att diskutera detta redan har gått ut till ettorna för de olika partierna i civilutskottet. Vi kommer alltså i närtid att dra igång en process som handlar om att stärka stödet för barn i de här väldigt besvärliga tvisterna.

Förändring av högkostnadsskyddet

Anf. 96 DZENAN CISIJA (S):

Fru talman! Jag har en fråga till sjukvårdsministern. Regeringen vill höja taket i högkostnadsskyddet för läkemedel från 2 900 till 3 800 kronor. Det är en dramatisk höjning som slår särskilt hårt mot personer med kroniska sjukdomar, låginkomstpensionärer och människor med funktionsnedsättning.

Om sjukvårdsministern accepterar det vill jag gärna överlämna namnunderskrifter från 576 pensionärer som protesterar mot dessa försämringar. Underskrifterna samlades in på bara några timmar under Seniorfestivalen på Svenska Mässan i Göteborg.

Min fråga till sjukvårdsministern är hur regeringen motiverar att den försämrar skyddet för sjuka och ekonomiskt utsatta samtidigt som den fortsätter med skattesänkningar till dem som har mest.

Anf. 97 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack, ledamoten, för en väldigt viktig fråga!

När jag presenterade förslaget från samarbetspartierna kunde jag konstatera att det inte är önskvärt, men det är nödvändigt. Kostnaderna för

läkemedel har nämligen ökat med 49 procent för staten, medan kostnaderna för patienterna har ökat med 17 procent. Vi kommer inte att klara de kostnadsökningar vi ser utan att behöva höja egenavgifterna.

I årets budget behövde vi lägga in en ökning på 6 miljarder. Nu är summan vi lägger på läkemedelskostnader uppe i 41 miljarder. Ytterligare 5 miljarder prognostiseras för nästa år. Vi kommer alltså att behöva göra det.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att vi inte förändrar när frikortet kommer. Det är på samma nivå som i dag. Efter 7 117 kronor får jag mitt frikort. Att frikortet är kvar på samma nivå som tidigare är väldigt viktigt för de patienter som har kroniska, livslånga sjukdomar.

Hedersförtryck och bortförande av barn

Anf. 98 SARA GILLE (SD):

Fru talman! En läkare döms nu för grov egenmäktighet med barn efter att ha fört sina barn till Gaza utan mammans samtycke och tvingat flickan att bära slöja och sedan hindrat kontakten med modern. Det krävdes ett krigsutbrott och UD:s ingripande för att barnen skulle kunna återvända. Trots detta kunde läkaren återuppta sin tjänst efter frigivning.

Det här väcker stor oro över rättsstatens tydlighet och hur allvarligt vi ser på barns rätt till båda föräldrar och på skydd mot religiöst och kulturellt förtryck.

Min fråga går till justitieminister Gunnar Strömmer. Anser ministern att dagens lagstiftning och påföljdspraxis speglar allvaret i den typ av brott där barn förs bort, hålls kvar utomlands och utsätts för kontroll kopplat till hederskultur?

Anf. 99 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Sara Gille, som lyfter en väldigt viktig fråga!

Det raka svaret på frågan är nej. Straffen i dag återspeglar inte allvaret i denna brottslighet. Jag kan förstås inte uttala mig om det enskilda fall som Sara Gille tar upp. Men allmänt sett kan jag säga att våld, andra brott i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck är frågor som vi verkligen har satt sökljus på.

Med gemensamma krafter flyttar vi nu rejält fram positionerna. Vi har utökat möjligheten att meddela utreseförbud för barn. Vi har beslutat om en lagrådsremiss som innehåller förslag, bland annat om att kriminalisera oskuldskontroller. Nästa vecka kommer jag att ta emot en utredning som haft i uppdrag att se över straffen för vissa hedersrelaterade brott, inklusive barnäktenskapsbrott och vilseledande till äktenskapsresa. Vi gör dessutom en generell översyn av straffskalorna som också tar sikte på den här situationen.

Låt mig upprepa mina svar. Återspeglar dagens straff brottens allvar? Nej. Håller vi på att ändra på det nu? Ja, det gör vi, och vi gör det med gemensamma krafter. Det här är oerhört betydelsefullt för enskilda och för samhället i stort.

Frågestund

Anf. 100 CRISTER CARLSSON (M):

Fru talman! Frågan går till statsrådet Ebba Busch. Det gäller en fråga som har tagits upp tidigare här i kammaren, men det är väl värt att påminna om den igen.

Den gäller ett EU-direktiv om fiskars vandring och dammutrivningar som konsekvens. Det här gör många av dem som bor och verkar runt de ungefär 10 000 dammar som finns i Sverige bekymrade. Följden av detta skulle bli förödande för kulturvärden och ekosystem. Många dammar producerar dessutom el. Med tanke på omvärldsläget behöver vi robusthet på elproduktionsområdet. Men dammarna hjälper även till att förhindra översvämningar vid stora vattenflöden.

Kan ministern skicka några lugnande besked till dem som bor och verkar runt dessa dammar?

Anf. 101 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Vattenkraften är något av det finaste och bästa Sverige har, vill jag påstå. Jag medveten om att det är stora ord.

Vattenkraften är fossilfri. Den vattenkraft vi har haft har varit avgörande för att bygga svenskt välstånd. Även små enheter vattenkraft, även en mindre damm, kan ha väldigt stor och värdefull effekt för energisystemet. Det möjliggör att man, utöver att producera el, kan överföra ännu mer el från punkt A till punkt B, vilket är extra viktigt nu när vi har mycket vindkraft i systemet.

Regeringen pausade omprövningen av vattenkraften 2023 och 2024 för att bättre kunna kartlägga effekterna på elsystemet och genomföra eventuella ändringar. Det här är otroligt snårig materia. Vi fortsätter dock arbetet med att värna vattenkraften. I dag kom en nyhet som bland annat handlade om att ge stöd från Energimyndigheten och Svenska kraftnät till kommunerna för att hjälpa dem att stärka sin beredskap och hantering av vattenkraften för att vi ska få ett starkare Sverige.

Partiernas arbete mot antisemitism

Anf. 102 MERIT FROST LINDBERG (M):

Fru talman! Min fråga går till justitieminister Gunnar Strömmer.

När jag växte upp var Förintelsen för mig något ofattbart grymt. Jag trodde aldrig att jag som vuxen skulle se detta hat sprida sig igen, allra minst här i Sveriges riksdag.

När jag talade här i kammaren i går om antisemitism och Hamaskopplingar skapade det mycket starka känslor hos både Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Och vet ni, det tycker jag är bra. Det är riktigt, riktigt bra. Reaktion är precis vad vi behöver.

Det måste bli slut på ett tyst accepterande. Antisemitism finns uppenbarligen här i riksdagen. Jag undrar: Vilka bryr sig? Vilka reagerar? Vi behöver komplettera det pågående arbetet med ett mycket aktivt arbete här i Sveriges riksdag. Varje parti måste ta ställning och stå upp för de egna värderingarna. Hur ser justitieministern på detta?

Anf. 103 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Jag kommer att hitta en krok, som det heter.

Först och främst tackar jag Merit Frost Lindberg för att hon tog upp en oerhört angelägen fråga. Kampen mot antisemitismen är en av vår tids stora kamper.

Hur saker och ting ska organiseras i Sveriges riksdag överlåter jag med varm hand till riksdagen. Men jag kan säga vad regeringen gör i samhället i stort. Jag vill peka på *en* viktig sak.

Så sent som i dag fattade regeringen beslut om Sveriges första strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism. För att föra frågorna till mitt område kan jag säga att en väldigt central del i detta är att motverka hatbrott med antisemitiska motiv och säkerställa att rättsväsendets respons på den typen av hat också är kraftfull och återspeglar allvaret i sådan brottslighet. Vi kommer i närtid att återkomma till våra myndigheter med väldigt tydliga uppdrag som ligger i linje med den strategi som regeringen fattade beslut om i dag.

Frågestunden var härmed avslutad.

Frågestund

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.16 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 7 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 maj

MJU16 Lättnader i strandskyddet – ett första steg

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (V, MP)

Votering:

263 för utskottet

34 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 62 SD, 59 M, 20 C, 16 KD, 12 L, 2 -

För res. 1: 19 V, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Punkt 3 (Strandskyddet vid små och anlagda vattenförekomster)

1. utskottet

2. res. 5 (MP)

Votering:

243 för utskottet

15 för res. 5

39 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 62 SD, 59 M, 16 KD, 12 L, 2 -

För res. 5: 15 MP

Avstod: 19 V, 20 C

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Punkt 4 (Regleringen av fri passage)

1. utskottet

2. res. 6 (S)

Votering:

188 för utskottet

93 för res. 6

16 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 62 SD, 59 M, 3 V, 20 C, 16 KD, 15 MP, 12 L, 1 -

För res. 6: 92 S, 1 -

Avstod: 16 V

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Lorena Delgado Varas, Andreas Lennkvist Manriquez och Karin Rågsjö (alla V) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 5 (Ett differentierat strandskyddsregelverk med ökat kommunalt och lokalt inflytande)

1. utskottet

2. res. 8 (C)

Votering:

168 för utskottet

20 för res. 8

109 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 62 SD, 59 M, 3 V, 16 KD, 15 MP, 12 L, 1 -

För res. 8: 20 C

Avstod: 92 S, 16 V, 1 -

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Lorena Delgado Varas, Andreas Lennkvist Manriquez och Karin Rågsjö (alla V) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

NU23 Kommissionens meddelande om en konkurrenskraftskompass för EU

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 1 (S)
3. motiveringen i res. 2 (V)
4. motiveringen i res. 3 (C)
5. motiveringen i res. 4 (MP)

Förberedande votering 1:

20 för res. 3

15 för res. 4

262 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

20 för res. 2

19 för res. 3

257 avstod

53 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Anders Karlsson (C) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Förberedande votering 3:

92 för res. 1

20 för res. 2

185 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

149 för utskottet

93 för res. 1

55 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 62 SD, 59 M, 16 KD, 12 L

För res. 1: 92 S, 1 -

Avstod: 19 V, 20 C, 15 MP, 1 -

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

SfU19 Ekonomisk familjepolitik

Punkt 1 (Bostadsbidragets måluppfyllelse)

1. utskottet

2. res. 2 (V)

Votering:

200 för utskottet

19 för res. 2

78 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 20 C, 16 KD, 12 L, 1 -

För res. 2: 19 V

Avstod: 62 SD, 15 MP, 1 -

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Punkt 2 (Tillfälligt tilläggsbidrag)

1. utskottet

2. res. 4 (S, V, MP)

Votering:

170 för utskottet

126 för res. 4

1 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 62 SD, 59 M, 20 C, 16 KD, 12 L, 1 -

För res. 4: 92 S, 19 V, 14 MP, 1 -

Avstod: 1 MP

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Annika Hirvonen (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 4 (Familjepolitikens inriktning)

1. utskottet

2. res. 7 (C)

3. res. 8 (MP)

Förberedande votering:

20 för res. 7

15 för res. 8

262 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Huvudvotering:

152 för utskottet

20 för res. 7

125 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 62 SD, 59 M, 16 KD, 12 L, 1 -

För res. 7: 20 C

Avstod: 90 S, 19 V, 15 MP, 1 -

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Åsa Eriksson och Linus Sköld (båda S) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Prot. 2024/25:116

15 maj

Punkt 6 (Reserverade dagar)

1. utskottet

2. res. 14 (SD)

Votering:

107 för utskottet

63 för res. 14

127 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 59 M, 20 C, 16 KD, 12 L

För res. 14: 62 SD, 1 -

Avstod: 92 S, 19 V, 15 MP, 1 -

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Punkt 11 (Tillfällig föräldrapenning för vårdåtgärder i skolan)

1. utskottet

2. res. 25 (S, V, MP)

Votering:

170 för utskottet

127 för res. 25

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 62 SD, 59 M, 20 C, 16 KD, 12 L, 1 -

För res. 25: 92 S, 19 V, 15 MP, 1 -

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU20 Socialförsäkringsfrågor

Punkt 1 (Riksrevisionens rapport om Försäkringskassans användning av övervägande skäl vid 180 dagars sjukskrivning)

1. utskottet

2. res. 1 (C)

Votering:

277 för utskottet

20 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 62 SD, 59 M, 19 V, 16 KD, 15 MP, 12 L, 2 -

För res. 1: 20 C

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Punkt 10 (Studerande)

1. utskottet

2. res. 25 (V, C, MP)

Votering:

243 för utskottet

54 för res. 25

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 62 SD, 59 M, 16 KD, 12 L, 2 -

För res. 25: 19 V, 20 C, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Punkt 16 (Sjukpenninggrundande inkomst)

1. utskottet

2. res. 36 (S, V, MP)

Votering:

171 för utskottet

126 för res. 36

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 62 SD, 59 M, 20 C, 16 KD, 12 L, 1 -

För res. 36: 91 S, 19 V, 15 MP, 1 -

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Per-Arne Håkansson (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 18 (Karensavdraget)

1. utskottet

2. res. 38 (S)

3. res. 39 (V)

Förberedande votering:

94 för res. 38

19 för res. 39

184 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 38.

Martina Johansson (C) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

170 för utskottet

93 för res. 38

34 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 62 SD, 59 M, 20 C, 16 KD, 12 L, 1 -

För res. 38: 92 S, 1 -

Avstod: 19 V, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Prot. 2024/25:116

15 maj

Punkt 22 (Sjukskrivning vid psykisk ohälsa)

1. utskottet

2. res. 46 (SD)

Votering:

234 för utskottet

63 för res. 46

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 19 V, 20 C, 16 KD, 15 MP, 12 L, 1 -

För res. 46: 62 SD, 1 -

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UU13 Interparlamentariska unionen

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU7 Vitbok om europeisk försvarsberedskap 2030

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU25 Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under 2023

Punkt 1 (Utformningen av den årliga redovisningen)

1. utskottet

2. res. 1 (V, MP)

Votering:

262 för utskottet

34 för res. 1

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 62 SD, 59 M, 20 C, 16 KD, 12 L, 1 -

För res. 1: 19 V, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L, 1 -

Punkt 3 (Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens tillsyn)

1. utskottet

2. res. 3 (V, MP)

Votering:

263 för utskottet

34 för res. 3

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 62 SD, 59 M, 20 C, 16 KD, 12 L, 2 -

För res. 3: 19 V, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU17 Förändrade skattesubventioner för solceller och mikroproduktion av el

1. utskottet

2. res. (V, C, MP)

Votering:

243 för utskottet

54 för res.

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 62 SD, 59 M, 16 KD, 12 L, 2 -

För res.: 19 V, 20 C, 15 MP

Frånvarande: 14 S, 10 SD, 9 M, 5 V, 4 C, 3 KD, 3 MP, 4 L

§ 9 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 14 maj

2024/25:664 Uteblivna åtgärder efter flygplatsutredningen

av *Peter Hedberg* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2024/25:665 Demokratin i Turkiet

av *Daniel Vencu Velasquez Castro* (S)

till utrikesminister *Maria Malmer Stenergard* (M)

2024/25:666 Förbud mot omvändelseförsök

av *Daniel Vencu Velasquez Castro* (S)

till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2024/25:667 Elprisområdenas effekter för södra Sverige

av *Heléne Björklund* (S)

till energi- och näringsminister *Ebba Busch* (KD)

2024/25:668 Attack på Ship to Gaza

av *Lorena Delgado Varas* (V)

till utrikesminister *Maria Malmer Stenergard* (M)

2024/25:669 Värdesäkring av välfärden

av *Eva Lindh* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:670 Kvalitetsbrister på äldreboenden med vinstkrav

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet Anna Tenje (M)

Prot. 2024/25:116

15 maj

§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 14 maj

2024/25:1162 Ekonomisk utsatthet i Skåne

av *Anna Wallentheim* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:1163 Allvarliga avvikelser i äldreomsorgen i Borlänge

av *Rasmus Giertz* (SD)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:1164 Startdatum för säsongsanställda

av *Heléne Björklund* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:1165 Säsongsanställda och Sveriges livsmedelsproduktion

av *Heléne Björklund* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 14 maj

2024/25:1129 Bristen på legitimerade lärare som har behörighet i minst ett ämne

av *Sanna Backeskog* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:1130 Säkerställande av likvärdigt bemötande från polisen

av *Denis Begić* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1131 Nedläggning av Skånes Taltidning

av *Agneta Nilsson* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2024/25:1135 Utflyttning av landsbygdsbefolkning

av *Laila Naraghi* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2024/25:1133 Placeringen av LSS-boenden

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2024/25:1132 En nationell strategi för dataspelsbranschen

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:1140 Rätt till undervisning i teckenspråk som modersmål i skolan

av *Camilla Hansén* (MP)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:1134 Vindkraftsetableringar i Dalarna

av *Rasmus Giertz* (SD)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:1136 Vräkningar av barnfamiljer i Skåne

av *Anna Wallentheim* (S)
till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2024/25:1137 Deltagande i möte med Internationella havsbottenmyndigheten

av *Andrea Andersson Tay* (V)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:1143 Kriminella aktörer inom sjukvården

av *Karin Rågsjö* (V)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:1138 USA:s hot om tullar på utländsk film

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:1142 Klimakteriefrågor som ett nationellt samhällsuppdrag

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:1139 Skydd mot antisemitiska hatbrott

av *Teresa Carvalho* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1148 Skarvens skadeverkningar i Testeboås mynning i Gävle

av *Linnéa Wickman* (S)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2024/25:1145 Småskalig vattenkrafts roll i totalförsvaret

av *Erik Hellsborn* (SD)
till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2024/25:1149 Klimatfinansieringens skuldpåverkan och dess konsekvenser för utvecklingsländer

av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1144 Polisens arbete mot mäns våld mot kvinnor

av *Sanna Backeskog* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1147 Den civilrättsliga lagstiftningen, hedersvåld och pågående utredning

av *Laila Naraghi* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1146 Sveriges agerande mot attacker mot sjukvården

av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.49,
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.16 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Interparlamentariska unionen	1
Utrikesutskottets betänkande 2024/25:UU13	1
Anf. 1 SERKAN KÖSE (S)	1
Anf. 2 MARGARETA CEDERFELT (M)	4
(Beslut fattades under § 8.)	6
§ 3 Vitbok om europeisk försvarsberedskap 2030	6
Försvarsutskottets utlåtande 2024/25:FöU7	6
(Beslut fattades under § 8.)	6
§ 4 Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under 2023	7
Justitieutskottets betänkande 2024/25:JuU25	7
Anf. 3 MATTIAS VEPSÅ (S)	7
Anf. 4 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik	8
Anf. 5 TREDJE VICE TALMANNEN	9
Anf. 6 MATTIAS VEPSÅ (S) replik	9
Anf. 7 FREDRIK KÄRRHOLM (M) replik	10
Anf. 8 MATTIAS VEPSÅ (S) replik	10
Anf. 9 TREDJE VICE TALMANNEN	11
Anf. 10 GUDRUN NORDBORG (V)	11
Anf. 11 PONTUS ANDERSSON GARPVALL (SD)	12
Anf. 12 ULRIKA WESTERLUND (MP)	14
Anf. 13 FREDRIK KÄRRHOLM (M)	16
(Beslut fattades under § 8.)	17
§ 5 Förändrade skattesubventioner för solceller och mikroproduktion av el	17
Skatteutskottets betänkande 2024/25:SkU17	17
Anf. 14 KALLE OLSSON (S)	17
Anf. 15 KAJSA FREDHOLM (V)	18
Anf. 16 MARKUS WIECHEL (SD)	19
Anf. 17 ANDERS ÅDAHL (C)	20
Anf. 18 MARKUS WIECHEL (SD) replik	22
Anf. 19 ANDERS ÅDAHL (C) replik	22
Anf. 20 MARKUS WIECHEL (SD) replik	22
Anf. 21 ANDERS ÅDAHL (C) replik	23
Anf. 22 FREDRIK AHLSTEDT (M)	23
Anf. 23 CECILIA ENGSTRÖM (KD)	24
Anf. 24 ANDERS EKEGREN (L)	25
(Beslut fattades under § 8.)	26
Ajournering	26
Återupptaget sammanträde	26
§ 6 Frågestund	26
Anf. 25 ANDRE VICE TALMANNEN	26
<i>Försäkringskassan och falska läkarintyg</i>	<i>27</i>
Anf. 26 GUSTAF LANTZ (S)	27
Anf. 27 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	27

Anf. 28 GUSTAF LANTZ (S)	27
Anf. 29 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	27
<i>Följderna av könstillhörighetslagen</i>	28
Anf. 30 LEONID YURKOVSKIY (SD)	28
Anf. 31 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	28
Anf. 32 LEONID YURKOVSKIY (SD)	28
Anf. 33 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	28
<i>Brister i polisens arbete mot mäns våld mot kvinnor</i>	29
Anf. 34 GUDRUN NORDBORG (V).....	29
Anf. 35 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	29
Anf. 36 GUDRUN NORDBORG (V).....	29
Anf. 37 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	29
<i>Elpriserna i södra Sverige</i>	30
Anf. 38 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C).....	30
Anf. 39 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	30
Anf. 40 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C).....	30
Anf. 41 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	31
<i>Utbyggnaden av fossilfri kraft</i>	31
Anf. 42 LINUS LAKSO (MP)	31
Anf. 43 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	31
Anf. 44 LINUS LAKSO (MP)	31
Anf. 45 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	32
<i>Regeringens jämställdhetsarbete</i>	32
Anf. 46 JOSEFIN MALMQVIST (M)	32
Anf. 47 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	32
Anf. 48 JOSEFIN MALMQVIST (M)	32
Anf. 49 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	33
<i>Satsningar för kortare vårdköer</i>	33
Anf. 50 CHRISTIAN CARLSSON (KD)	33
Anf. 51 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	33
Anf. 52 CHRISTIAN CARLSSON (KD)	34
Anf. 53 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	34
<i>En tillsynsmyndighet för rättsväsendet</i>	34
Anf. 54 MARTIN MELIN (L)	34
Anf. 55 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	34
Anf. 56 MARTIN MELIN (L)	35
Anf. 57 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	35
<i>Den svenska ekonomin och arbetslösheten</i>	35
Anf. 58 MONICA HAIDER (S).....	35

Anf. 59 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	35
<i>Sexuella övergrepp i äldreomsorgen</i>	36
Anf. 60 MONA OLIN (SD)	36
Anf. 61 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	36
<i>SJ och tågtrafik i hela landet</i>	37
Anf. 62 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	37
Anf. 63 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	37
<i>Rätten till ledsagning för synskadade</i>	37
Anf. 64 ANNE-LI SJÖLUND (C)	37
Anf. 65 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	38
<i>Formuleringar i abortlagstiftningen</i>	38
Anf. 66 ULRIKA WESTERLUND (MP)	38
Anf. 67 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	38
<i>Myndigheternas förenklingsarbete</i>	39
Anf. 68 KJELL JANSSON (M)	39
Anf. 69 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	39
<i>Amerikanska handelshinder och svenska företag</i>	39
Anf. 70 LILI ANDRÉ (KD)	39
Anf. 71 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	39
<i>Elpriserna och företagens konkurrenskraft</i>	40
Anf. 72 ROBERT OLESEN (S)	40
Anf. 73 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	40
<i>Välgörenhet och partiets lotteriverksamhet</i>	40
Anf. 74 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	40
Anf. 75 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	41
<i>Sammansättningen av regeringens effektivitetsdelegation</i>	41
Anf. 76 KARIN RÅGSJÖ (V)	41
Anf. 77 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	41
<i>Förändring av grundlagarna</i>	42
Anf. 78 JAN RIISE (MP)	42
Anf. 79 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	42
<i>Kemisk kastrering av sexualbrottslingar</i>	43
Anf. 80 ELLEN JUNTTI (M)	43
Anf. 81 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	43
<i>Hedersvåld och rätten till vårdnad</i>	43
Anf. 82 LAILA NARAGHI (S)	43
Anf. 83 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	44
<i>Ekonomiskt våld i nära relationer</i>	44
Anf. 84 ANGELICA LUNDBERG (SD)	44
Anf. 85 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	44

<i>Förebyggande av ungas gängbrottslighet</i>	45	Prot. 2024/25:116
Anf. 86 KATARINA LUHR (MP).....	45	15 maj
Anf. 87 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	45	
<i>Tillgången till läkemedel i Sverige</i>	45	
Anf. 88 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	45	
Anf. 89 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	46	
<i>Utbetalningsmyndighetens granskning av gängbrottslingar</i>	46	
Anf. 90 LARS ISACSSON (S).....	46	
Anf. 91 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	46	
<i>Den gröna omställningen och fördelningen av statligt stöd</i>	47	
Anf. 92 JOSEF FRANSSON (SD).....	47	
Anf. 93 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	47	
<i>Skyddet av barn</i>	48	
Anf. 94 JENNIE WERNÄNG (M).....	48	
Anf. 95 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	48	
<i>Förändring av högkostnadsskyddet</i>	48	
Anf. 96 DZENAN CISIJA (S).....	48	
Anf. 97 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	48	
<i>Hedersförtryck och bortförande av barn</i>	49	
Anf. 98 SARA GILLE (SD).....	49	
Anf. 99 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	49	
<i>Utrivningen av dammar</i>	50	
Anf. 100 CRISTER CARLSSON (M).....	50	
Anf. 101 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	50	
<i>Partiernas arbete mot antisemitism</i>	50	
Anf. 102 MERIT FROST LINDBERG (M).....	50	
Anf. 103 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	51	
Ajournering	51	
Återupptaget sammanträde	51	
§ 7 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 maj	51	
MJU16 Lättnader i strandskyddet – ett första steg	51	
NU23 Kommissionens meddelande om en konkurrenskraftskompass för EU	53	
SfU19 Ekonomisk familjepolitik.....	54	
SfU20 Socialförsäkringsfrågor	55	
§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	57	
UU13 Interparlamentariska unionen.....	57	
FöU7 Vitbok om europeisk försvarsberedskap 2030	57	
JuU25 Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under 2023	57	
SkU17 Förändrade skattesubventioner för solceller och mikroproduktion av el	58	
§ 9 Anmälan om interpellationer	58	
§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar	59	

